

XVIII. ÉVFOLYAM

24. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

AUGUSZTUS 20.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Cserkészek—leventék.

A cserkészlet és a leventemozgalom céljával sokan még ma sincsenek tisztában. Különösen a cserkészeket nem vették az emberek komolyan, amikor itt is ott is először tűntek fel jellegzetes ruhájukban. Megmosolyogtuk azt a messzeragyogó önérzetet és büszkeséget, ahogyan a cserkészgyerekek a felnőtt ember szemébe néztek, nyílt, bátor tekintettel. Olyan általános vélemény alakult ki hirtelenében róluk, hogy valamelyik tanár urnak a bogaraféléje ez az újfajta ruha és mindaz, amit a gyerekekkel ebben a ruhában művelnek. És nem kísérte sokkal komolyabb érdeklődés a levente öltözet feltűnését sem.

Pedig ezek a mozgalmak a legkomolyabb érdeklődést s a legmesszebbmenő támogatást érdemlik, mert az ifjúságot testben, lélekben egészségessé nevelik s mindenekfelett magyarrá.

Azt a bizonyos játékidőt, amit egyetlen generáció gyermekeitől sem lehet — nem szabad — megtagadni és elvonni, mi rendszertelenül, szertelenségbe vitt csinytevésekkel töltöttük, míg ma a cserkészlet olyan ügyesen, színesen és hasznosan tudja a gyermekeknek ezt a szabadidejét lekötöni, betölteni, hogy a gyermek játéknak nézi s közben az a féktelen temperamentum, örökös tevékenykedés, színes fantázia és kiforratlan akarárs, ami benne tombol, helyes irányban nyer levezetést. Ugyanigy tudja lekötöni, szórakoztatva nevelni az ifjúságot a leventemozgalom.

A világháboruban sok vért, Trianonban pedig sok földet, vagyont veszítettünk. Egészségtelen, tarthatatlan helyzetbe kényszerítették szomszédaink. Mindenki tudja, hogy ez így nem maradhat, hogy történnie kell valaminek s hogy az, ami történni fog, bármikor és bármilyen módon következnie is be, a magyar fajtól hallatlan erőfeszítést követel. Ugy kell nevelni gyermekeinket, úgy kell edzeni ifjainkat, hogy a számszerint kicsiny magyar erő szívósságban, fanatikus hazaszeretetben, munkabírásban és bátorságban utólérhetetlen, verhetetlen legyen.

Ezen az uton vezeti gyermekeinket és ifjainkat a cserkészlet és a leventemozgalom. Mostanában folyt le Rigában a nemzetek cserkészcsapatainak küzdelme s ebből a küzdelemből a magyar fiúk kerültek ki győztesen.

Mély szimbóluma, örvendetes bizonyossága ez annak,

hogy fajunk életképes, tehetséges és kipusztíthatatlanul szívós. S hogy nem kell kétségbe esnünk, ha az eljövendő, minden eddiginél nagyobb küzdelemre gondolunk.

Csak haladjunk tovább a helyesen felismert uton és legyünk támogatására azoknak, akik a kezdet nehézségein, a közömbösséggel vívott harcokon átverekedve magukat, ma már komoly eredményekkel bizonyíthatják ezeknek az ifjúságot nevelő mozgalmaknak a létjogosultságát, nélkülözhetetlenségét.

Becsüljük meg s támogassuk őket, ahol és amikor az csak módunkban áll. Cserkészel, leventével a magyar csendőrnek jó barátságban kell lennie. Még az a pöttöm kis emberke, aki a cserkészcsapat oldalán fujja a marsot parányi trombitáján, még az is érezze, hogy abban a félelmetesnek látszó, szigorú magyar csendőrből a legelső támogatóját, barátját, bajtársát keresheti. S a levente ifju úgy haladjon el a csendőr laktanya előtt, hogy abban szinte a maga otthonát is lássa, ahol bajtársai, a közös magyar sorsnak vele egyenlő részesei — magyar csendőrök laknak.

A csendőr a nemzetnek nemcsak anyagi, de erkölcsi javait is megvédeni és előmozdítani köteles. Szívvel-lélekkel, nyitott szemmel és gondolkodó aggyal kell észrevenni és támogatni a nemzet életének minden problémáját, minden célkitűzését. Egybeforrt a nemzet sorsával, szenvedéseivel és reményeivel. Egy-egy komoly, érdeklődő, lelkesítő szóval mély hatást válthat ki a csendőr cserkészből, leventéből. Merev, közömbös vagy lenéző magatartással azonban elidegeníti magától és megingatja hitében azt a fogékony fiatal lelket, amelyet vezetői a magyar összetartás jegyében és kötelességében igyekeznek nevelni.

Példaadás, felvilágosítás, érdeklődés, elismerés, esetleg szigor a maga helyén, mind olyan eszközök, amelyekkel a csendőr a levente-oktatóknak ma még nagyon terhes, hálátlan hivatásuk teljesítésében felbecsülhetetlen értékű szolgálatokat tehet.

A nevelő erőnek kiapadhatatlan forrása, mindenél hatásosabb nevelő eszköz a tekintély. Tekintélye pedig van a magyar csendőrnek. De nem elég azt megszerezni, élni is kell vele, mert a latba nem vetett, fel nem használt s a nemzet javára nem értékesített tekintély nem egyéb lassan, de biztosan pusztuló, penészedő holt tőkénél, amely nem sokáig sugározza fényét arra, aki ezt a fényözönt lusta és közömbös sütkézésre akarja használni.

Támogassuk a cserkészeket és leventéket, amikor másval nem tudjuk, legalább egy kézszerítéssel, érdeklődéssel vagy bármivel, csak közömbösek ne legyünk. Mert a közömbösség mindennél biztosabban és mindenél gyilkosabb erővel öl.

Az adománygyűjtésekről.

Irta: **Dr. TÜREI-OSVÁTH ISTVÁN m. kir.**
rendőrfogalmazó.

A világháború és az egymást követő gyászos emlékü két forradalom mélységesen romboló munkát végzett az állam gazdasági életében. Nyögni fogja ezt néhány nemzedék. Szinte önmagától értetődik, hogy a különféle társadalmi — pedagógiai, kulturális, orvosi, stb. — intézmények sokkalta fokozottabb mértékben szenvedtek a megpróbáltatások során. Anyagiakban sok közülük teljesen összeomlott. Hiszen gazdasági összetételét, a versenyben értékkel bíró tényezők súlyát tekintve ezek az intézmények szervezetükben az államnál hasonlíthatatlanul gyengébbek.

Mindnyájan tudjuk, hogy ezek az intézmények áldásos tevékenységüket a múltban is csak a társadalom segítő keze, nemes adományainak időközönkénti oda-juttatása által voltak csak képesek önzetlen harcos vezetőik odaadó munkássága révén gyümölcsöztetni.

Folytathatták-e ezek az intézmények nemes munkájukat, amikor a legfőbb segítő, a társadalom nem tudott segítségükre sietni jólelkü adományaival? Természetes, hogy itt is súlyos visszaesésnek kellett bekövetkeznie. Mert a társadalom nemes jótékonyága sokáig pihenni volt kénytelen.

A konjunktúra harácsoló lovagjainak nem igen jutottak eszébe ezek az intézmények. Gondoltak azok az élet sötétebb oldalaira? Juttattak-e többet a gyengébb embertársaik kiéhezettjeinek néhány hitvány morzsánál?

Sajnos, csak a sok szegény ember keserves gara-

saiból adódtak össze azok a hatalmas, nagy összegek, amelyek a nemes, gyógyító intézmények működésébe ismét életet öntöttek. S azokat ismét szép hivatásuk, a szerencsétlenek lehető segítésének szolgálatába állították.

Mert hát volt bőven a szerencsétlenből... Mily kevesen maradtak vagy voltak, akiknek a lába alatt nem ingadozott a biztosnak hitt talaj? Mindenütt, mindent csak menteni kellett a továbbsülyedéstől!...

Módunkban állt megfigyelni, hogy e nemes eszméktől áthatott intézmények derekasan megállták a helyüket a viharban.

Ha mindent nem is menthettek meg, ha mindent nem is értek el nemes céljaikból, de elismert tény, hogy a zivataros, szenvedésekkel teljes időkben is, azóta is sok keserves könnyet letörültek. Sok halálba indulót megerősítették az egyenlőtlennek, kilátástalannak, céltalannak látszó életküzdelemben. Sok éhező gyermeknek adtak kenyeret, meleg ruhát, fehérneműt. Sok dermesztő lakást melegítettek fel, legalább a szeretet ünnepére, karácsony estéjére. Sok testi és lelki nyomorultat istápoltak végső kétségbeesettségében.

Az élet nyomorultjainak, mostoha gyermekeinek könnyes öröme, a pillanatnyi megelégedettségben felcsillanó őszinte, hálás tekintete ad minden köszönetnél értékesebb elismerést azoknak az intézményeknek fennkölt munkájáért.

Sok társadalmi betegség várt gyógyításra. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a kormányhatósági tényezők a segítséget áhítozó betegségek okait a lelkiismeretes orvos gondosságával kutatják. A valóban értékes, érdemes célok harcosait támogatják, munkájukban felkarolni igyekeznek. A törvényes formák között meg-

Tallózók.

*Nyomorgó, vézna emberek, —
Csak napról-napra tengenek,
És kószálnak, mint vert ebek...*

*Komoly türelmes asszonyok, —
Ruhájuk sárgult, megkopott...
Riasztó vázak, bús romok.*

*Fakó, szájalmas kis csapat —
Kopár tarlókon bolygának,
Lenyűgző életsúly alatt...*

*Lázárok sebhedt népe ők —
Terített asztalfő előtt
Bujkálva, félve lépdelők.*

*A morzsalék is jó nekik —
Kóbor madárcák étkeit,
Mint ritka zsákmányt úgy lesik.*

*Görnyedve földig hajlanak,
Ha itt-ott hullt kalász akad,
És felsirnak: Óh, drága mag!*

*Szemük fürkészve jár, keres —
Szivük örömtől ver, repes,
Ha lett kincsből: kéve lesz*

*S viszik, viszik a kincseket —
Friss kévécskékre könny pereg:
Leomló, fénylő gyöngyszemek.*

*És száz kalászejek dalba fog,
Csodás, megejtő hang zokog —
Magyar föld: zengő hymnuszod...*

Vályi Nagy Géza.

Kántus Kisa András gondolkozik.

Irta: **NÉMETHY TIHAMÉR.**

Zolota-Orda hadifogolytábor volt, messze Turkesztánban. A Taskent-Andizsáni vonalon, valahol ott a nagy kékségü napkeleti ég alatt.

Az udvar lenyírt darabja az aszott mezejü kirgiz pusztágnak, ahol a szellő is ha támadt, tikkadva ült el a kavicsos homokban, hát még a szegény magyar fiú, aki egy végben annyi forróságot odahaza nem kapott még a leg-hosszabb nyár derekán sem a nyaka közé.

Kántus Kisa András népfölkelő tizedes is ilyenféle gondolatokat tologatott nagy barna fejében, mert irtó füstöt eregetett kurtanyelü pipájából, ami nála a nagy gondolkozást jelentette.

Ott ült a víz partján, ami a fogolytáboron folyt keresztül. Ezt a vizet a hegyekből vezetik le. Ivóvíz. Csak inni volt szabad belőle.

Pedig ebben a förtelmes melegben jól esne megfürdeni. De nem szabad, parancs, hát parancs. Elmélázott, hogy lehetne mégis a vízbe jutni.

Amint ott ül a víz partján, látja, hogy egy nagy sárgadinnyét görget-forgat a víz, éppen a part felé ahol ő ül.

Körülnézett, nem-e látja valami muszka ör, azzal mikor a part közelébe került a dinnye, csak kilökte a partra.

adják számukra a nyilvános társadalmi gyűjtés lehetőségét.

Mindenki előtt ismert az adománygyűjtő fogalma. Speciális tartozéka lett a mai társadalmi életnek. Hivatása, megélhetési segítsége az elhelyezkedni nem tudó, elbocsátott tisztviselők nagy részének. Nehéz, fárasztó, idegölő, de nemes hivatás, ha komoly erkölcsi alapokon épül. Ezeknek a gyűjtőknek, helyesebben rajtuk keresztül az általuk propagált nemes céloknak az egyéni körülményeinkhez, anyagi erőnkhez mért jószívű támogatása emberbaráti kötelességünk.

De eljutott-e minden fillér ahhoz az oltárhoz, amelyre az irgalom, a jószívűség nemes áldozatul szánta?

A becsületes, megértő ajándék, a könyörületos adomány hány esetben került kufár kezekbe? Az élet hány szerencsétlenségének talán utolsó, keservesen szerzett garasát csalta ki visszaéléseivel az erkölcs hitvány nyomorultja?

Ki ne ismerné a jó megjelenésű, kellemes modoru, kétségbeejtően valószínű tragédiákkal előálló önzetlen gyűjtőt? Vagy a lerongyolt, nyomorék, hatványozottan hadirokkantat, aki a hadsereget talán sóha nem látta? Vagy a megszállott területről menekült, vagy a tüzvész, jégkár által szerencsétlenné tett, vagy a tüdőbetegek, siketnémák, elhagyott gyermekek érdekeit kéretlenül is oly tiszteletreméltóan lelkén viselő sok-sok emberbarátot, akik szinte egymásnak adják a kilincset.

Még a közelmúltban is ellepték ezek az ország egész területét; az utcán járó-kelőket, a vasutakon utazó közönséget állandóan zaklatták a különféle ürügy alatt kéregetők. Sőt sokszor a magánlakásokban is zaklatóan léptek fel.

Jó hideg a dinnye csak úgy didereg a keze rajta. Igyekszik is a bicsakkal, neki feszíti a vasat a dinnye husának. Mint a vajba úgy szalad a kés. Mikor ketté esik a két fél, erjedt illat fojtja el a lélegzetét.

Csalódottan nyel egy nagyot Kántus Kisa András.

— Biz ebből szógám nem eszel, — állapítja meg nagy keserőséggel.

Már éppen odébb akarja rugni a fél dinnyét, mikor felpillantva látja, hogy a tulsó parton vele szemben egy turbános szárd végzi a szokásos mohamedán mosakodást.

Gondol egyet, lódit egy nagyot a fél dinnyén.

A repülő dinnye a szárd fejének szalad.

Szegény Mohamed-követő belefordult a vízbe.

Kántus Kisa András se rest, neki se ódozkodik, csak behuppan a hidegvízbe, utána a szárdnak.

Egykettőre a parton vannak, közben jól megforgolódtak a hűvös vízben.

Mikor a muszka ör odaért, már a parton voltak mind a ketten, de a tulsó parton ám.

Az ör látta, hogy mi történt, intett, hogy jöjjön vissza. Erre Kántus Kisa András tempósan levetkőzött.

Egy batyuba kötötte a jóféle hazai kincstári komiszt, a fejére kötötte és úgy uszott vissza a tulsó partra.

Mikor úgy szerencsésen, katonai ellenőrzés mellett elvégezte a fürdést a tilos vízben, szétteregette ruháit és boldogan füstölt tovább a kurtanyelű pipából. Jól esett bőrének a nap égetése. Így lehűtözve morfondírozott tovább Kántus Kisa András, mikor a barakok felől, ahol a muszka-örtség parancsnoka lakott, nagy integetésre, kiáltásra lett figyelmes.

Magára rántotta a legszükségesebb ruhadarabot.

Ugy tempós lépésekkel se sietve, se lassan, odament a csoporthoz.

A tapasztalt sok visszaélés a kormányhatóságokat szigorú rendszabályok sorozatos életbeléptetésére készítette. A visszaéléseket üzletszerűen gyakorló egyének furfangos eljárási módjai újabb és újabb rendelkezéseket igényeltek.

E pontnál szeretném a figyelmet felhívni azokra, akiket a gyűjtés nemes munkájában önző szándékok vezettek és elvéve vezetnek ma is.

Rá kell mutatnom arra, hogy ezek a lelkiismeretlen emberek sikereiket tulnyomórészen a tájékozatlan közönség nemtörődömségének, fásult közönyének, hiszékenységének köszönhetik. Sőt működésüket egyenesen ezekre a körülményekre alapozzák.

Alapos a gyanu, hogy ezek az emberek a városokból a falvakba, a tanyákra teszik át a működési területüket. Lassanként odaszorulnak. A városokban a rendőri hatóságoknak gyorsabban szemet szur akár közvetlen észlelés, akár panasz folytán a sorozatosan üzött visszaélés. Különösen azért, mert a kormányhatóságok az ellenőrzési rendszert állandóan kimélyítették és ezáltal a visszaélések valószínűségét állandóan csökkentették.

A falvakban, tanyákon az ellenőrzés a csendőrségnek az óriási területekhez viszonyított minimális létszáma miatt kevésbé lehet intenzív.

Bizonyos vagyok benne, hogy a csendőrijárőrök sűrűn találkoznak portyázó szolgálatuk közben olyirányu panaszokkal, hogy a kéregetők, a gyűjtők erőszakoskodtak, követelöztek. Vagy addig el nem távoztak, amíg nem kaptak valamilyen összeget. Az egyszerű falusi ember könnyebben felül a hangzatos szónak. Sajnálkozik az előtte lefestett nagy szerencsétlenségen, részvéte felébred és sokszor busásan megfizeti az élel-

Ott a falubéli jó komája, Emeletes János fogadta, hogy hát valami, megkövetem szárd földesur, olyan munkásokat keres, akik a dinnyével való munkához értenek.

— Ért-e ked Andris bátyám?

— Hogy én-e, a keservit neki, ha én nem, hát ki más? T'ok én, öcsém, dinnyemagot csiráztatni, ültetni, kacsolni, meg rögvést érleltetni. Olyan finom munkát csinállok neki, hogy a szeme is felakad a csodálkozástól.

— No, Andris bátyám, akkor kivagyunk nyolcan.

El is indultak még aznap alkonyattal. Kétkerekű arbákon, felfelé a víz mentén.

Pár óra múlva helyben voltak.

— Hatalmas nagy dinnyeföd ez komám, ilyen nem nagyon akad egy tagban a mi falunkban, — vélekedett Kántus Kisa András.

— Hát dinnyébe nem, de buzába annál nagyobb.

Másnap munkába is álltak. Az éktelen kapák veszekedettül nehezek voltak, mert az agyagos turkesztáni földnek olyan kapát szabnak a szárd kovácsok, hogy csak emelgetni kell, a sulyos kapa elvégzi a többit.

Hát emelgette is a nyolc magyar, köztük Kántus Kisa András is. De bizony másnap sehogy se izlett neki. Főtt a feje. Ha megálltak egy kis pihenőre, előkerült a kurtaszáru kis pipa és olyan füstöt eregetett Kántus Kisa András feje, mintha a nedves kazal fogott volna füstölésbe.

Pedig a nagy füstölés újra nagy gondolkozást jelentett.

Egy este oldalba löki a falujabéli Emeletes Jánost, akinek volt más becsületes neve is, de hatalmas szál ember létére az egész falu csak Emeletes Jánosnak ismerte.

— Hallod-e, János, én nagyon vékonyallom ezt a gyenge kosztot erre a nehéz munkára.

— Biz igaz az, gyenge, de azt gondolja az a kordoványképii, hogy van itt dinnye elég.

mes csalót. Esetleg ellátja élelemmel, sőt olykor szállást is ad némelyiknek.

Bizonyos az is, hogy a tanyai, falusi lakosság nagyobb hiszékenységénél fogva jobban ki van téve a furfangos, céltudatosan visszaélések elkövetésére törekvő egyének munkájának. Így az óvatosság, a körültekintés eszméjének a minél szélesebb körben terjesztését, hirdetését, közhírrétételét komoly ellenszernek tartom a visszaélések leküzdésében és megelőzésében.

Joga van, sőt kötelessége a saját pénze vagy egyéb támogatása felajánlása ellenében mindenkinek meggyőződést szerezni arról, hogy az adománygyűjtő valóban megengedett tevékenységet fejt-e ki.

Nincs ebben semmi restelni vagy szégyelni való. Ne okozzon senkinek lelkiismeretfurdalást, ha talán külsőre egy jól öltözött urat vagy elegáns, illatos hölgyet eljárása jogszerűségének igazolására a megfelelő ildomos formák között felkérni kénytelen. Mert aki rendes uton jár, az ugyanis tudja a kötelességét és minden felhívás bevárása nélkül előtárja működése törvényszerűségének bizonyítékait.

A kellemes modorban előadott különféle tragédiák színes, szivhezszóló leírásai hallatára sokan lépre mennek. Őszinte részvétellel és sajnálkozással átnyujtják nemeslelkű adományaikat. Nem gondolnak az igazoló iratokra. Talán eszükbe sem jut, hogy ugyanekkor valamely jótékony intézmény cégére alá bujt szélhámos élt vissza elsősorban valamely társadalmi intézmény köztisztelőben átló hírnevével, bujt ki a hatósági ellenőrzés alól és kihasználva az emberbaráti jóindulatot, szerzett magának illetéktelenül anyagi előnyöket.

Az adománygyűjtések felett a legfelső ellenőrzőhatóság a belügyminiszter. Akit a lépten-nyomon elő-

forduló sok visszaélés indított arra, hogy ezt a kérdést egységesen szabályozza és hogy a továbbiakban az e kérdést szabályozó rendelkezéseket még inkább szigorítsa.

Az 1923. évben nyert egységes szabályozást az adománygyűjtés. A belügyminiszter az 1923. évi 6189. eln. számú rendeletével kötelezően kimondta, hogy adományokat gyűjteni csakis előzetesen beszerzett hatósági engedély alapján szabad.

Ez a rendelet az ország egész területére érvényes, tehát sehol ez alól kivételnek nincs helye.

Az adomány fogalmát a rendelkezés nemcsak készpénzadományra vonatkoztatja, hanem a gyűjtés minden közvetett formájára is kiterjeszti. Például jótékonycélu mulatságok rendezése, árucikkeknek, műtárgyaknak jótékonycéllra forgalombahozatala vagy kisorsolása, sajtótermékekre való előfizetéseknek a közcél támogatása címén nagyobb tömegben való gyűjtése, időszaki lapok útján kért és eszközölt adománygyűjtés, stb.

Az adománygyűjtésre — annak a megfelelő mérlegelése után, hogy a tervezett gyűjtés valóban közérdekű célt szolgál-e, az elszámolás tervezett módja alkalmas-e a kitűzött cél érdekeinek helyes szolgálata — az engedélyt a belügyminiszter adja meg. A jogositott részére engedélykiratot állít ki. Az engedélykirat pontosan feltünteti a gyűjtés megengedett célját, módját, amely lehet gyűjtőív alkalmazása, postán továbbítandó felhívás, gyűjtőkönyv alkalmazása, stb. De megszabja az elszámolás módját is. Azért, hogy az ellenőrzésnek mintegy zsinórmértékül szolgáljon.

Az engedélykiratban megjelölt feltételeket pontosan be kell tartania minden gyűjtésre jogositottnak.

— Azt akarom én is mondani, hogy van itt dinnye elég, azért a munkáért több is dukál, mint amennyi belénk fér. Ugy gondoltam, hogy szállitunk egy keveset az otthon maradottaknak és Zolota-Ordára.

— Hogy gondolja ked?

— Hát csak majd módját ejtem valahogy. Csak te, öcsém, estére a sorakozónál, ha a nevem szólítják, kajács oda helyettem, a többit meg bizd rám.

Így elintézve az önkényes szabadságot, Kántus Kisa András még azon éjjel hazalátogatott a zolota-ordai fogolytáborba, ahol a magyarok barakjában ágytól-ágyig járva valamit megtárgyalt, azután mint aki jól végezte dolgát, visszaindult a munkahelyére.

Másnap este a nyolc magyar nem feküdt le, hanem kint a tanya előtt leültek és Kántus Kisa András énekelni kezdett, a többi pedig néha-néha beleszólva igenelte a nagy nekibusulását.

Amelyik része hallgatott, az azért hallgatott, mert lent a vízhez hordták a dinnyét, de a föld közepéről. Dobálták a vízbe, hogy had vigye a zolota-ordai rabmagyaroknak.

A fogolytáborban pedig hajnaltájt, amikor már minden muszka ör az igazak álmát aludta, a hadifogoly magyarok a vízből halászták ki a dinnyét, amelyet nagy tömegekben hozott a víz a nyolc magyar munkahelyéről.

Így ment ez minden nap hajnalán, mert serényen dolgoztak a dinnyés magyarok.

De egy reggel aztán beütött a baj.

A zsilipet leeresztették a dinnyeföldön túl, hogy a mellécsatornába tereljék a vizet, amelyik a gyapotültetvényt látta el vízzel. A mi magyarjaink ezt nem tudták és így történt, hogy reggelre a zsilipnél találták az utnak indított dinnyéket.

Ki is telt a szolgálat.

Kántus Kisa András visszakerült a lágerbe, falujabéli komájával, Emeletes Jánossal.

Sehogy se izlett nekik a szük állapot.

Ebben az időben járt ott egy lóbizottság, lovakat vásárolni.

Ott folyt le a lóvásár a tábor udvarán. Kántus Kisa András nézte egész nap a lóvásárlást. Szitta a pipáját, füstölt irgalmatlanul. Végre megszólalt.

— Csak oda lyukadtam ki testvér, hogy el kell adni egy pár lovat ezeknek a muszkáknak.

— Mi az, Andris bátyám, tán a ked feje is úgy járt, mint a dinnye Lörinc nap táján?

— Hát oszt mért gondolod?

— Hát a ló végett.

— Hadd, öcsém, van itt ló annyi mint Palotán kecske, csak meg kell fogni, tudsz-e lovagolni ecsém?

— Én-e, má hogyan tudnék, három hónapos koromban már lovagoltam.

Kántus Kisa Andrásnak kifordult a pipacsutora a szájából ilyen nagy hazugság hallatára, felszaladt a szemöldöke a homloka közepéig.

— Tedd bolonddá a... majd mit mondok!

Emeletes Jánosnak tetszik szörnyen az eset, hogy a fikciós eszű Kántust beugratta, kerek képe kétfelé hasad a nagy nevetéstől, mikor mondja:

— Pedig igaz a, az apám térgyin lovagoltam, tán még három hónapos se voltam.

Kántus Kisa András vasvillaszemekkel néz Emeletes Jánosra, sercint egy hegyeset, aztán odébb ballag, otthagya kenyeres pajtását. De aztán kibékültek.

Még aznap éjjel megugrott a két egyfalubéli magyar Zolota-Ordáról.

Pár nap múlva két muszka jobbnál jobb lovakat terelt be eladásra a láger udvarára.

Azoktól eltérésnek nincs helye. Az ellenőrzésnek erre a körülményre is alaposan ki kell terjeszkednie.

Adománygyűjtésre engedélyt csak olyan egyén vagy jogi személy — társadalmi egyesület, pl. Országos Gyermevédő Liga, Zsófia Gyermeszánatórium, stb. — kaphat, aki magyar állampolgár, aki erkölcsileg vagy vagyoniilag teljesen megbízható, tehát aki garantálja azt, hogy az engedélyokirat feltételei pontosan betartatnak és hogy a magánosok által a közcélra felajánlott összeg teljes egészében az engedélyezett célra jut.

Nem szabad ugyanis a gyűjtés eredményét a kitűzött céltól eltérő más, indokolatlan kiadásokra felhasználni vagy a gyűjtött összegből valakinek százalékos részesedést biztosítani. Ügynököket tartani tilos.

Az adománygyűjtést a belügyminiszteri engedélyokirat kézhezvétele előtt megkezdeni nem szabad.

Jótékonycélu mulatságok, előadások tartására az engedélyt a törvényhatóságok első tisztviselője — vármegyékben az alispán, városokban a polgármester — adja meg. Az ilyen előadások, mulatságok anyagi eredményét az engedélyt adó hatósághoz be kell jelenteni.

Külön szabályozást nyert a könyöradománygyűjtés — koldulás — kérdése is. Az 1924. évi 81.000. számú belügyminiszteri rendelet kimondta, hogy könyöradománygyűjtés, koldulás alatt a magánszemélyek részéről saját vagy közeli hozzátartozójának létfenntartására szolgáló készpénzbeli vagy természetbeli adományok gyűjtését kell érteni.

Ennek a rendeletnek az áthágóit kell azután a koldulás kihágása miatt eljárás alá vonni és a Kbtk. 66. stb. §-ai alapján elítélni.

Sajtótermékekkel vagy egyéb tárgyaknak eladásá-

El is kelt egytől-egyig valamennyi.

Mikor már a pénzt elrakták a csizmaszárba, megszólalt az öregebb muszka — magyarul.

— No, testvér, napszállatig pihenhetünk, mert csak akkor indítják utnak a transportot Taskent felé.

Rá két napra ugyanazokat a lovakat újra eladta a két muszka a zolota-ordai lóvásáron a katonai vásárlóknak.

Csak mikor a ropogós rubeleket eltüntette az öregebbik, aki folyékonyan beszélt muszkául az eladásnál, meggondolt szóval mondta a másiknak magyarul.

— No, Emeletes komám, de most már huzódjunk odébb az olajfák közé, vakarjuk le a képünkről ezt a csunya szakállt, mert többször már még se adhatjuk el ezeket a lovakat. Elég volt ebből az időtöltésből is. Majd csak jön más valami.

Azzal szép tempósan még aznap este visszatért Kántus Kisa András és Emeletes János a lágerbe hadifogolynak. Mert kell az embernek pihenni is a munka után.

*

A rabságos élet már régen elmúlt, egyik-másik hazavetődött, van sok aki ott maradt. Kántus Kisa András is megfihéredett azóta. Így vasárnap délután azért jól esik elbeszélgetni a régi időkről. Mikor elbeszéli a dinnyézést, a lóvásárlást messze Turkesztánban és az okoskodó közgyám közbeszól, hogy hát az még se volt csinos dolog — nagy füstöt fujva megszólal:

— Nem ért ahhoz kigyelmed. Volt nekem egy kapitányom, akinek a szivarja csutkája is többet ért, ha ő szíttá el, mint a kigyelmed egész feje, mégis arra tanított, hogy az ellenséget nemcsak lepuszkázni, de rontani is kell ott, ahol lehet. Hát én rontottam, mert a magasságos Isten hozzásegített.

val kapcsolatos koldulásra senki engedélyt nem kaphat (249.278.) 1928. számú belügyminiszteri rendelet.

A könyöradománygyűjtésre szolgáló, ismertebb néven a koldulási engedélyt a törvényhatóság első tisztviselője adja meg. Ez az engedély azonban csak a kiállító törvényhatóság területén érvényes. Az egész ország területére koldulási engedély nem adható. A belügyminiszter kivételesen ad koldulási engedélyt több törvényhatóság területére.

Könyöradománygyűjtésre, koldulásra engedélyt csak erkölcsileg teljesen megbízható olyan egyén kaphat, aki betegség, baleset vagy önhibáján kívül beállott nagyobb mérvű károsodás miatt segélyezésre szorul. Ez az engedély rendszeresen rövid, legfeljebb hat hónapi határidőre adatik ki. A koldulási engedély személyre szól, azt másra átruházni nem lehet. Ha az engedélyt kérő olyan betegségben vagy testi fogyatkozásban szenved, hogy a gyűjtést ez okok miatt személyesen nem végezheti, az engedélyokiratba úgy a gyűjtést élvező, mint a gyűjtésre jogosított hozzátartozó neve is bejegyzésre kerül.

Minden adománygyűjtés céljából megjelenő egyénnek rendelkeznie kell tehát elsősorban megfelelő engedélyokirattal. Ennek hiányában a gyűjtés törvénytelen. Az engedély területi érvényessége az okiratban pontosan meg van határozva. Sok olyan engedély van, amely az ország egész területére érvényes, de vannak csak néhány megyére vagy csak egy megyére, egy város területére érvényes engedélyek is.

Ezeket a körülményeket szintén szigorúan figyelemmel kell kísérni az adandó ellenőrzés alkalmával.

A gyűjtés jogszerűségének további előfeltétele az adománygyűjtésnél is, a koldulásnál is, hogy az engedélyes nem kezdheti meg munkáját addig, amíg engedélyokiratát láttamozás végett az illetékes elsőfoku rendőrhatalóságnál be nem mutatta. (Az elsőfoku rendőrhatalóság alatt, ahol m. kir. csendőrség van szervezve, ezt a hatóságot, egyéb helyeken a szolgabírói hivatalt, illetve közvetve a községi előljáróságokat kell érteni.)

A legcélszerűbben védekezhetik mindenki az adománygyűjtők visszaélése ellen, ha a gyűjtés céljából megjelent egyéntől a rendőrhatalósági láttamozást kéri. Ha az illető ezt felmutatja, akkor nem lehet kétséges a gyűjtés megengedett törvényszerűsége, mert az említett hatóságnál láttamozást csak akkor kap a gyűjtő egyén, ha a dolga az engedélyokirat körül rendben van.

A rendőrhatalósági láttamozásban benne kell lennie a gyűjtés engedélyezett időtartamának a hatóság területén, fel kell tüntetni benne, hogy milyen természetű gyűjtés folytatásához járult hozzá az ellenőrző rendőri hatóság. Ez a láttamozás rendszeresen csak néhány napra szól és csakis a rendőrhatalóság területére érvényes. A gyűjtőnek tehát minden rendőrhatalóságtól külön kell a láttamozást kérni és elnyerni.

A csendőrség tehát bárhol találkozhat adomány vagy könyöradománygyűjtővel, köteles őt leigazoltatni abból a szempontból, hogy a szükséges belügyminiszteri, esetleg alispáni vagy polgármesteri engedélyokirattal — még pedig időbelileg érvényes, le nem járt engedélyokirattal — továbbá az előirt rendőrhatalósági engedéllyel, helyesebben láttamozással rendelkezik-e? Mindkét igazolásnak rendben kell lennie. Ha valamelyik hiányzik vagy egyáltalán nincs semmiféle engedélyokirat, vagy ha van, de érvénye már lejárt, vagy ha megállapítható, hogy az engedélyes az okiratban feltüntetett feltételeket nem tartja be, az esetben a gyűjtés törvénytelen, azt azonnal be kell szüntetni és

a gyűjtőt haladéktalanul az illetékes rendőri hatóság elé kell állítani.

Mert számtalan esetben megtörtént, amint a panaszokból kitűnik, hogy sok ugynevezett nemes emberbarát, ha tőle igazolást kértek, méltatlankodva, ingerülten, sőt fenyegetőzve távozott.

A társadalom az ellenőrzést tetemesen megkönnyítheti. És ez kötelessége is. Értékes szolgálataival a hatóságoknak sokat segíthet. Hiszen a közönség éber figyelmének tudható be jórészt az, hogy egyeseknek a gyűjtés körül követett szabálytalan eljárását sikerült a lehető legnagyobb mértékben megszüntetni.

Bele kell szívódnia a közvéleménybe, hogy a közönség jóindulatát meg kell védeni a lelkiismeretlen üzerekkel szemben. Egyformán érdeke mindenkinek, hogy adománya ne szolgálhasson a jótékonyosság ürügye alatt illetéktelen egyéni célokat. Érdeke ez a jótékony egyesületeknek is, mert minden visszaélés, amit a nevükben elkövetnek, a közszolgálatot képes bizonyos mérvben ellenük hangolni.

Gyanu esetén, ha ellenőrzésre jogosított hatósági közeg vagy tag nincs jelen, legcélszerűbb feltűnés nélkül neki vagy hatóságának értesítést adni, hogy a jövedelmező egyéni foglalkozás és ezzel a jóhiszemű közönség kizsákmányolására még idejében és minél gyorsabban meggátolható lehessen.

Többrendbeli, az ország különböző vidékein előadódott panaszokból megállapítást nyert az a körülmény, hogy egyes engedélyesek az adománygyűjtést ügynökök útján folytatták le. Valósággal bérbeadták az engedélyüket. Ez a törvénytelen gyakorlat a közérdekű gyűjtések céljával ellenkezett, mert az egyébként is fokozottan igénybevett társadalom áldozatkészségéből befolyó adományok tekintélyes része a százalékos részesedésre tekintettel egyéni célokat szolgált.

Ezért a belügyminiszter az 1926. évi 160.848. sz. rendeletével a gyűjtés e módját megtiltotta.

Ugyancsak a fokozottan igénybevett társadalom érdekeire tekintettel vonta az adománygyűjtés fogalma alá a belügyminiszter az 1927. évi 151.407. számú rendeletével jótékonycélra levelezőlapok, naptárak, emléklapok, plakettek, szinnyomatok vagy más egyéb ehhez hasonló nyomdatermékek utcai vagy házaló terjesztését is.

Ezzel sikerült gátat vetni a közönség legszembezőköbb zaklatásának. Mert a sajtótermékek, levelezőlapok terjesztői a közönséggel szemben a legtöbbször tovakodó módon léptek fel, ami sem közrendészeti, sem közbiztonsági szempontból nem volt kívánatos.

A gyűjtés e módjánál sem elegendő tehát a sajtótörvény értelmében kiadott terjesztési — kolportázs — engedély, itt is köteles a gyűjtő a belügyminiszteri engedélyokiratot és a helyi rendőrhatalóság láttamozását megszerezni és felmutatni.

A közönség érdekét tekintette a belügyminiszter akkor is, amidőn a jótékonycélú hangversenyekre, előadásokra a szokásban volt iveken gyűjtött, jegyutal-

ványrendszert eltörölte és ezt a gyűjtési módot is engedélyhez kötötte. Mert sok esetben oly tömegű jegyutalványt hoztak forgalomba, hogy a hirdetett előadás helyisége a jogutalványt szerzett egyéneket be sem fogadhatta. Megtörtént az is, hogy a hirdetett előadás elmaradt. A közönség áldozatkészségéből befolyt összeget azonban sem vissza nem térítették, sem a rendeltetési helyére és céljaira nem fordították.

A jövőben csak jegyet és nem jegyutalványt szabad ilyen előadásokra árusítani és csak annak a városnak a területén, ahol az előadást rendezik. A jegyeken rajta kell lennie a rendőrhatalóság pecsétjének és a jegyek árusításával csak olyan egyén bizható meg, akinek ilyen irányú foglalkoztatásához a rendőrhatalóság hozzájárul. (Lásd az 1927. évi 153.366. számú belügyminiszteri rendeletet.)

Sikerült így a belügyminisztériumnak, mint az adománygyűjtések legfőbb ellenőrző hatóságának ezt a kérdést lassan-lassan a normális mederbe terelni. A visszaéléseknek mindig kisebb tere maradt.

Amidőn a hurok az ismertetett intézkedések folytán mind szorosabbra szorult a szélhámosok nyaka körül, azok merész fordulattal újabb trükköt eszeltek ki. Az egyik ellenőrző hatóság, a m. kir. rendőrség intézményére, vagy egyes magasabb rangú rendőrtisztviselőkre való hivatkozás mellett indítottak gyűjtést különféle címeken.

Igy próbáltak hozzáférközni a jóhiszemű áldozatok zsebeihez, mert a tájékozatlan közönség abban a téves hitben, hogy közérdekű célt szolgál, vagy ami még nagyobb sullyal esik latba, hogy a rendőri testület iránt előzékenységet tanúsít, valósággal erkölcsi kényszer hatása alatt adakozott.

De az ezirányú üzelmeknek is hamarosan véget vetettek. A rendőri testület nem összességében, sem egyes tagjai által nem lehet részese semmiféle adománygyűjtési akciónak. Tehát mindazok, akik a rendőrségre vagy egyes rendőrségi személyekre való bármiféle hivatkozással gyűjtést kísérelnek meg, visszaélést követnek el. (Lásd az 1927. évi 63.136. számú belügyminiszteri rendeletet.) Az ilyen kísérletet mindenkinek határozottan vissza kell utasítani.

Ahol a csendőrség ilyen irányú tevékenységet észlel, a legszigorubb eljárást kell folyamatba tennie. a puhatolást azonnal megejteni és az eredményt az illetékes rendőri hatósághoz bejelenteni.

A közelmúltban külön szabályozást nyert az utcai persely és urnagyűjtés is. (1928. évi 250.900. sz. B. M. rendelet.) Szükséges volt e kérdés szabályozása egyrészt közrendészeti szempontból, másrészt pedig azért, mert a lakosság áldozatkészségét az egyéb gyűjtések amugy is fokozottan igénybeveszik, így a gyűjtéseknek a társadalom támogatására érdemes intézmények érdekével is egyező korlátozása ezt megkívánta.

Utcai urna és perselygyűjtésre csakis oly közérdekű, a társadalom egyetemét — kivételesen egy város közönségét — érintő olyan egyesület vagy intézmény kaphat engedélyt, amely szociális vagy jótékony célok érdekében már a múltban is eredményes tevékenységet fejtett ki.

Korlátozta a belügyminiszteri rendelet az összes évenként engedélyezhető utcai urna és perselygyűjtések számát is, mert vidéki városokban egyévből legfeljebb csak három engedély adható ki és egy egyesület részére legfeljebb csak egy napi időtartamra.

Az utcai urna és perselygyűjtésre az engedélyt a belügyminiszter adja meg. Az engedélyokiratban

Lelkesedni tudunk a hazáért valamennyien; de fel tudjuk-e a hazának áldozni pillanatnyi érdekeinket, pártszereket, kicsinyes gyűlölségeinket? Tudunk-e egyesülni a haza körül? — Ha ezt nem tudjuk, minden lelkesedésünk hasztalan.

Eötvös.

pontosan fel van tüntetve a gyűjtés időpontja, időtartama, a lefolytatás részletezése, az ellenőrzés módja. Különösen kiemelhető az a rendelkezése az említett rendeletnek, hogy az utcai urna és perselygyűjtésbe a tanulóifjúságot bevonni nem szabad.

Amint láthatjuk, a társadalom érdekeire való tekintettel az illetékes hatóságok minden eszközt és módot igénybevesznek, hogy a valóban komolyan elszaporodott visszaélések elé gátat emeljenek. A most ismertett rendelkezések szigorú végrehajtása máris mutatja jótékony hatását.

Az anyagilag súlyosan igénybevett társadalom megértéssel fogadta ezeket a korlátozó rendelkezéseket, így vált lehetségessé az, hogy a társadalom és a hatóságok egyöntetű működése megtermi a gyümölcseit és a szélhámosságok aknamunkájának e téren hamarosan végleg beakonyul.

Internátusunk.

Irta: HAVRANEK JÁNOS őrnagy.

TERVEZET.

A Székesfehérvári II. Csendőr Kerület Internátusi Egyesület alapszabályai.

(Befejező közlemény.)

10. §.

Az igények elbírálása és annak sorrendje.

Az egyesület által nyújtandó tanulmányi segélyek és alapítványi férhelyek odaitélésénél vallásra való tekintet nélkül, elsősorban a fiugyermek rátermettsége, legutóbbi évben tanusított szorgalma és tanulmányi eredménye, másodsorban pedig az mérvadó, hogy melyik szülő, illetve gyám régebben tagja az egyesületnek és hogy melyiknek vannak nagyobb érdemei az egyesület fejlesztése körül. A szülők szolgálati érdemei vagy mulasztásai a segély odaitélésénél nem vihetnek döntő szerepet.

Egyenlő szorgalom és tanulmányi eredmény esetén, a szülők anyagi helyzete, házonkívüli iskoláztatást igénylő gyermekeik száma, esetleg a végzendő iskolának a szülők lakhelyétől való távolsága lehet a döntő.

Megvonandó a segély akkor, ha a segélyezett fiú évvégi iskolai bizonyítványa annyira romlik, hogy érdemeiből látszó kiválóbb folyamodónak vele szemben való megrövidítése méltánytalanság lenne.

Tisztek gyermekei (tishti özvegyek és árvák) a tishti és legénységi tagok mindenkori számaránya szerint részesíthetők az egyesület anyagi támogatásában.

11. §.

Az egyesület ügy- és vagyonkezelése.

Az ügy- és vagyonkezelést két bizottság intézi: a kezelő- és felügyelőbizottság.

Ezek tagjai úgy választandók ki, hogy a rangidősebbek a felügyelőbizottságba jussanak.

a) *a kezelő bizottság tagjai:* a kerületi parancsnok által kinevezett egy törzstiszt, mint elnök és egy gazdasági tiszt, mint számadásvezető és pénzkezelő, egy titkár (a kerület székhelyén állomásozó alhadnagyok és tiszthelyettesek közül választva) 2 (kettő) csapat és 2 (kettő) gazdasági tiszt-

helyettes, mint a legénység képviselői. Továbbá mindezeknek 1—1 (egy-egy) helyettese.

A kezelőbizottság tagjai egy évi működés után felváltásukat kérhetik. Enélkül megbízatásuk esetleges elvonásig automatikusan érvényben marad.

A kezelőbizottságba beosztott titkár feladata az egyesület fenntartása és fejlesztése körüli kezdeményezések és végrehajtások adminisztratív előkészítése.

b) *a felügyelőbizottság tagjai:* a kerületi parancsnok által kinevezendő egy törzstiszt, mint elnök, egy gazdasági tiszt, mint szakelőadó és a helyben állomásozó alhadnagyok és tiszthelyettesek közül egy-egy (1—1) alhadnagy, illetve csapat és gazdasági tiszthelyettes.

12. §.

A bizottságok kötelmei és felelőssége.

a) A kezelő bizottság intézi az egyesület összes adminisztratív ügyeit, pénz és vagyon kezelését és köteles erről okmányolt elszámolást vezetni.

A kezelőbizottság felülvizsgálja a tanulmányi segélyek, férhelytérítési díjak és kölcsönök iránt beérkezett kérvényeket és azok folyósítására vagy elutasítására írásbeli záradék alakjában javaslatot tesz a kerületi parancsnoknak.

Kötelessége állandóan örködni afelett, hogy az egyesület vagyoni érdekei megóvassanak és minden károsodásnak a lehetőségig eleje vették.

A számadások helyességéért és a pénztárilag kezelt vagyon hiánytalanságáért a bizottságnak a pénztárkezeléssel megbízott tagjai egyetemlegesen felelősek.

Év végén a kezelő bizottság írásbeli beszámolót terjeszt a felügyelőbizottság elé. Ebben összefoglalóan ismerteti az egyesület az évi működésének eredményét, a tagok számát, annak változását és vagyoni helyzetét, folyósított segélyek és kölcsönök számát és összegét, végül előterjeszti esetleges javaslatait.

Ezen beszámolót közlés végett a Csendőrségi Lapoknak meg kell küldeni.

A kezelőbizottság részére a felmentvényt a felügyelőbizottság javaslatára a kerületi parancsnok adja meg.

b) A felügyelőbizottság kötelessége a kezelőbizottság pénzkezelésének, könyvvezetésének és számadásainak negyedévi szakzerű ellenőrzése. Jogában áll azonban az egyesület pénztárkezelését és a pénztári álladékokat bármikor meglepően rovincsolni.

A kezelőbizottság működésére és számadásaira vonatkozó felmentvény megadása iránt a kerületi parancsnoknak javaslatot tesz.

13. §.

Pénztári kezelés.

Az egyesület vagyonát, annak bevételeit és kiadásait a 12. §. a) pontja értelmében a kezelőbizottság kezeli. Az alapítvány terhére kiadásokat eszközölni csupán a kerületi parancsnok engedélye alapján lehet. E célból minden kiadási okmány, annak teljesítése előtt, a kerületi parancsnoknak láttamozás végett bemutatandó.

Az egyesület vagyonából annak rendeltetésétől eltérő kiadások elrendelése és foganatosítása tilos.

Az egyesület vagyonkezeléséről a következő könyvek (előjegyzések) vezetendők:

Főnapló, tartalmazza az egyesület önálló bevételeit és végleges kiadásait. Célja az egyesület vagyonálladékanak mindenkori pontos kimutatása.

Pénztári főkönyv, az egyesület összes bevételei és kiadásainak feljegyzéseire, valamint a mindenkori készpénz (betét) álladék kimutatására szolgál.

Egyéni számlakönyv (névmutatóval) a kiadott kölcsönök nyilvántartására szolgál. Tartalmazza személyenként a kölcsön összegét, a törlesztési részletek esedékességét, összegét és kamatait.

Iktató könyv, az egyesület vezetőségéhez érkező beadványok, kérvények, levelezések és kiadványok beiktatására.

Az egyesület kezeléséről vezetett könyvek, számadások és pénztári okmányok 32 évig megőrzendők.

14. §.

Tagsági igazolványok, díjnyugták és elismerő okiratok.

Belépéskor a rendes és pártoló tagok tagsági igazolvánnyal, utána pedig minden évben tagdíj-nyugtával láttandók el.

Tekintettel az egyesület altruisztikus jellegére, az egyes tagok minden oly kimagasló erkölcsi és anyagi közreműködését, mellyel az egyesületet a maga elé tűzött nemes cél mielőbbi elérésében a kezdet nehézségeinek leküzdésében és a további fejlődésében hathatósan támogatják, soha el nem muló hálája kifejezéseken az egyesület minden év végén kiadandó beszámolójában örökíti meg, az illetőknek pedig diszes elismerő okiratot küld.

Ilyen okirati elismervényt kap nevezetesen:

- a) minden tiszteletbeli és alapító tag a belépéskor;
- b) a rendes és pártoló tagok 10 évi tagság, illetve 10 évi tagsági díjnak egyösszegben előre való lefizetése után;
- c) azon rendes és pártoló tag, aki (amely) az egyesület fenntartása és fejlesztése terén éveken át az átlagot messze túlhaladó tevékenységet fejtett ki.

II. FEJEZET

15. §.

Az egyesület vagyonának hasznosítása kölcsönnyújtás alakjában.

Az egyesület alapítói és fenntartói ama belátás felemelő hatása alatt, hogy a mindenkor szolgáló tisztek és legénység szerény illetékeik és nehéz megélhetésük ellenére majdnem emberfeletti erényeket gyakorolnak azzal, hogy filléreiket maguktól és családjuktól megvonva, a jövő nemzedék sorsát egyengetik, lehetővé tették, hogy az alap segítségét kedvezményes kölcsön alakjában oly szűkölködők is élvezhessék, kik a gyermekneveltetés terén azt talán nem is veszik igénybe. Így a bajtársak filléreiből összegyűjtött egyesületi vagyon eredeti célja mellett annak végleges felhasználásáig a kölcsönös segélyezés szellemében is jótékonyan érvényesülhet.

Célja még a kölcsönnyújtásnak az is, hogy a szükségbe jutott csendőr egyéneknek hivatásukból folyólag nélkülözhetetlen anyagi függetlensége megóvassék és ne kényszerüljenek magukat idegenekkel szemben kölcsön igénybevételével lekötelezni.

Semmi körülmények között sem válhat azonban ezen kölcsönnyújtás a könnyelmű eladósodás elősegítőjévé.

16. §.

A kölcsön folyósításának feltételei.

Tekintettel arra, hogy a tagoknak kölcsönnyújtással való segélyezése csak mint másodrendű cél szerepel, az egyesület életében minden anyagi károsodás a végcél elérését hátráltatná. Ezért szigorú elvként áll fenn, hogy kölcsön csak teljes biztosíték mellett nyújtható.

A kölcsön engedélyezése iránt folyamodhat minden véglegesített csendőr altiszt (özvegy) és nyugdíjjogosult véglegesített csendőr vagy polgári alkalmazott, ki valamely tényleg fennálló és önhibáján kívül bekövetkezett körülménnyel fogva szorult anyagi viszonyok közé került vagy aki

hosszas betegség, gyász, elemi csapás, gyermekek iskoláztatása, vagy hasznos befektetés pl. sertéstartás, tüzelőanyag beszerzés stb. céljából, végül, aki házépítéssel vagy ingatlan vásárlással kapcsolatosan kölcsönre szorult.

Tisztek addig, amíg a hasonló célból létesült tiszti takarékos és segélyező egyesület (CSECSE) fennáll, csupán házépítés és ingatlan vásárlás megkönnyítése céljából igényelhetnek és kaphatnak kölcsönt.

Az egyesület más, különösen a kezdet nehézségeivel küzdő tiszti takarékos egyesületnek, egyenruházati egyesületnek, esetleg más csendőrkerület internatusi egyesületének vagy hasonló jellegű más jóléti intézményének is folyósíthat kölcsönt, de csak korlátolt időre és olyan összegben, hogy ezáltal a saját kerületbeli kölcsön igénylők és az egyesület eredeti célja hátrányt ne szenvedjenek.

Kölcsön csupán azon rendes tag részére folyósítható, ki a jelen alapszabályok 5. §-ában részletezett tagsági díjnak legalább egyévi összegét már befizette és annak folytatólagos befizetésére nézve a 9. §-ban leírt módon magát külön kötelezi.

Más neve alatt, avagy más személy részére kölcsönt kérni, illetve folyósítani tilos.

A kölcsön folyósítását a kerületi parancsnoksághoz címzett, annak szükségességét részletesen indokoló és szolgálati uton előterjesztendő, bizalmasan kezelt (k. t.) kérvényben kell kérni és azt, hogy a kölcsönt hány havi részletben óhajtja visszafizetni, kifejezésre kell juttatni. Kérvényező arra nézve is nyilatkozni köteles, hogy van-e egyéb más tartozása (kötelezettsége), hol és mily összegű.

A kérvényt a közöttek előljárók a jelentett indokok helytállósága és kérelmező érdekessége tekintetében véleményezné és félreérthetetlenül nyilatkozni tartoznak arra nézve, hogy a kölcsönnyújtás kérelmező anyagi helyzetének rendezését biztosítja-e?

A kölcsön folyósítása iránt beérkezett kérvényeket a kezelőbizottság bírálja el és folyósítását e bizottság javaslata alapján a kerületi parancsnok engedélyezi.

Hasznos befektetés céljára kért kölcsön csak akkor folyósítható, ha a szorult anyagi helyzetbe jutottak igényeinek kielégítése után elegendő pénz áll rendelkezésre.

A tisztek kölcsön kérelme fölött a kerületi parancsnok a kezelő- és felügyelőbizottság tiszti tagjai véleményének meghallgatása után dönt.

A kölcsön iránti kérvények beérkezésük sorrendjében bírálandók el s a kölcsön az engedély kieszközlése után minden hó 1-én és 15-én folyósítandó az illető címére és erről illetékes osztályparancsnoksága értesítendő.

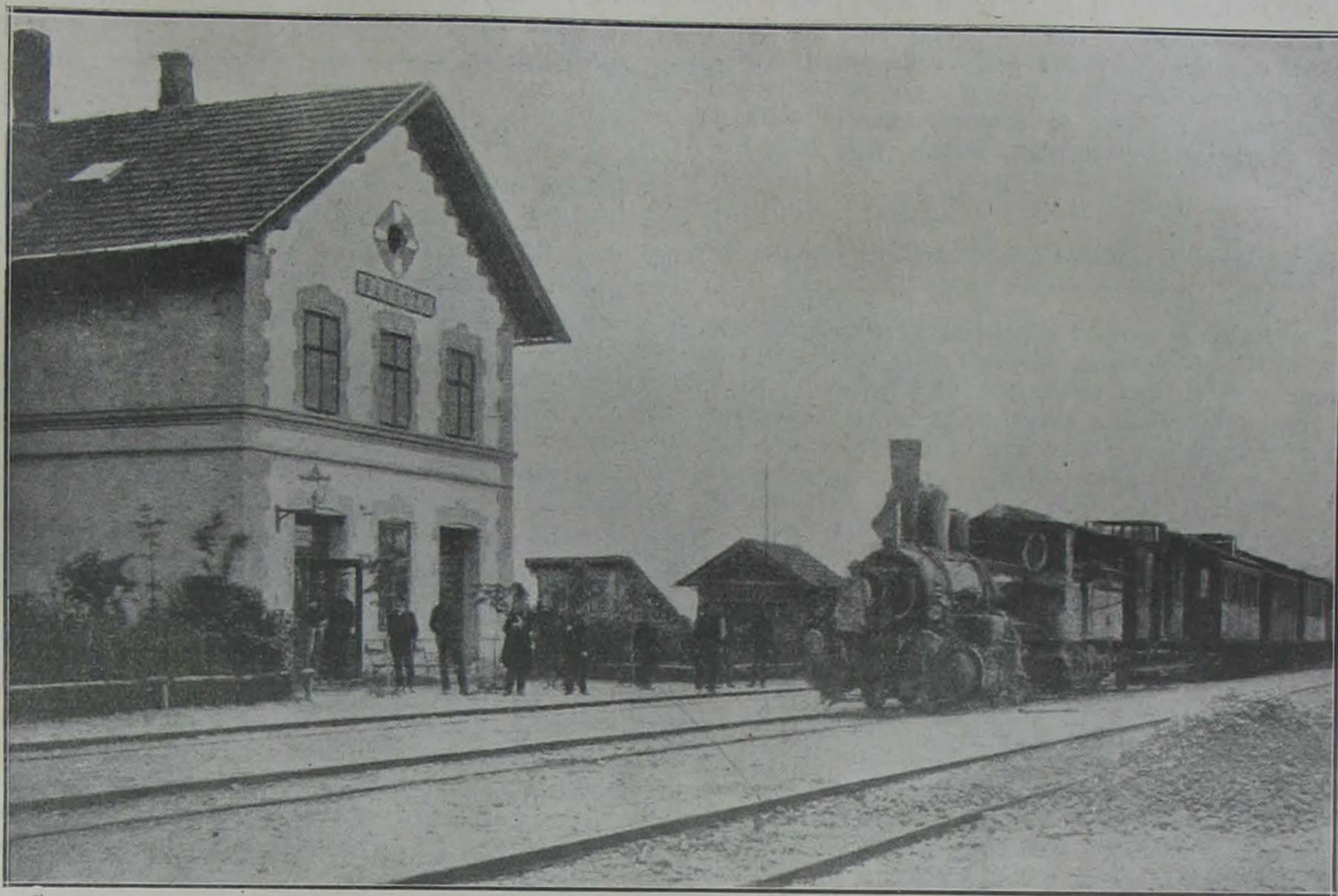
Halaszthatatlanul sürgősnek jelzett és indokoltnak talált kérelemnél a kölcsön folyósítása kivételesen e határidőn belül is eszközölhető. A folyósított kölcsönnek kérvényező címére való megküldéséből felmerülő postaköltségek, a kölcsönből levonásba hozandók.

17. §.

A kölcsönök kiszabása.

Kölcsönösszeg a fennforgó körülményekhez és az illető teherbíró képességéhez mérten folyósítható, de a kérvényező 3 (három) havi törzsfizetése (havidija, havizsoldja) összegét meg nem haladhatja.

Házépítéshez vagy ingatlan vétel céljából kölcsön egy-egy tagnak az egyesület mindenkorai összvagyonának kettő (2) tized része összegéig engedélyezhető akkor, ha minden más igény már kielégítést nyert. Az egyesület vagyonának 50.000 pengőre való felemelkedése után a házépítésre vagy ingatlanvételre adandó kölcsön összege a vagyon egytized, esetleg még kisebb hányadában szabandó meg. Az ilyen kölcsönt első helyi telekkönyvi bekebelezéssel, de legalább

Amit vissza kell szerezniük: Bereck. Az állomásépület előtt látjuk a vasutügyi csendőr járórt.

is telekkönyvi előjegyzéssel vagy értékpapir letétellel kell biztosítani.

18. §.

A kölcsön visszafizetésének, illetve törlesztésének feltételei.

A folyósított kölcsön havi egymásután következő egyenlő részletekben fizetendő vissza és pedig:

100 pengőig terjedő kölcsön 5, de legfeljebb 10 hó alatt;

200 pengőig terjedő kölcsön 10, de legfeljebb 18 hó alatt;

300 pengőig vagy ezenfelüli összegű kölcsön 18, de legfeljebb 24 hó alatt.

Épitkezés vagy ingatlan vétel céljára engedélyezett kölcsön a kérelmező kívánságához képest megállapítandó részletekben, de 3 (három) éven belül okvetlenül visszafizetendő.

A kölcsön folyósítása alkalmával, a fenti keretek között a kérelmező kívánságának figyelembe vételével előre megállapítandó törlesztési részletek folytatólagos és megszakítás nélküli levonása és beszolgáltatása iránt az illetékes gazdasági hivatal gondoskodik.

A folytatólagos törlesztés megszakításának helye nincsen s mindaddig újabb kölcsön sem folyósítható, míg az előző kölcsön összege teljes egészében letörlesztve nincsen, csupán különösen indokolt esetben, egész kivételesen a régi kölcsön maradványának betudása mellett folyósítható újabb kiegészítő kölcsön.

19. §.

A kölcsön biztosítása.

A kölcsön biztosítására az idefüzött minta szerinti köte-

lező nyilatkozat szolgál, melyet ha az igénylő nős egyén, felesége is aláírni tartozik.

Ez a kötelező nyilatkozat a szükséges aláírásokkal ellátva a kölcsön iránti kérvénnyel egyidejűleg terjesztendő elő.

Házépítés és ingatlan vásárláshoz kért (3 havi törzsfizetést meghaladó összegű) kölcsön biztosítására nézve az 1., 5. §. utolsó bekezdésében foglaltak szerint esetenként és egyenként külön-külön történik intézkedés.

Nem folyósítható kölcsön az olyan csendőr egyén részére, aki a kérelem időpontjában felülvizsgálati, hadtörvényszéki vagy súlyosabb természetű fegyelmi eljárás alatt áll, akinél a kölcsönnyújtást az előjárók vagy a kezelőbizottság nem tartja a kérelmező vagy az egyesület érdekeivel összeegyeztethetőnek, vagy akit közöttek előjárói, illetve az egyesület kezelőbizottsága a kölcsön megadására bármely más okból nem tart érdemesnek.

20. §.

Kamatlétetés.

A folyósított törlesztéses kölcsönök után ugyanazon előleges (kezelési költség nélkül) kamat fizetendő, mint amilyent a székesfehérvári nagyobb pénzintézetek fizetnek az állandó betétek után.

Ennek mindenkori kiszabatát, a kezelőbizottság javaslata alapján a kerületi parancsnok kerületi parancsban közzé téteti.

A kölcsön kamatkiszabata az általános gazdasági helyzet és a mindenkori bankkamatlábhoz képest emelhető vagy csökkenthető.

A kamatok a felvett kölcsön, illetve annak mindenkori hátrálékos maradvány összege után havonta előre fizetendők.

A folyósítás alkalmával tehát az egész kölcsön után egy hónapra esedékes kamat, valamint a postautalvány portó díja előre lesz levonva, azután pedig a törlesztési részletekkel együtt havonta kerül levonásra.

A törlesztési részletek és esedékes kamatok összegei az illetékes gazdasági hivatalokkal levonási jegyzékben közöltnak.

21. §.

Az egyesület kölcsönképen igénybe nem vett vagyonának gyümölcsötletése.

Az egyesület vagyonának kölcsönképen igénybe nem vett része a lehető legelőnyösebb feltételek és kamatozás mellett egy vagy több teljesen megbízható és hitelképes székesfehérvári pénzintézetben, a »Kerületi Internátusi Egyesület« nevére szóló betétkönyvre helyezendő el és a takarékpénztári betétkönyv a kezelőbizottság által gondosan megőrzendő.

Az alapítvány pénztárában a hőközi kölcsön folyósítások céljára előreláthatólag szükséges összegnél nagyobb pénzkészletet tartani nem szabad.

III. FEJEZET.

22. §.

Az egyesület beolvadása az Országos Csendőrségi Internátusi Szövetségbe.

Azon esetben, ha más csendőrkerületnél is létesülne hasonló egyesület, elsősorban a székesfehérvári csendőrkerületi internátus egyesületének kötelessége lesz a »Csendőrségi Internátusi Egyesületek Országos Szövetségének« megalakulását kezdeményezni és szorgalmazni.

Célja ezen szövetségnek az lesz, hogy a Kerületi Csendőr Internátusi Egyesületnek által maguk elé tűzött nemes célnak kerületi jellegük és anyagi önállóságuk teljes megőrzése mellett országos viszonylatban is tekintélyes barátokat (védnököket) toborozzanak és minden megengedett eszközt felhasználjanak az intézmény nagyarányú kifejlesztése érdekében.

A Székesfehérvári Kerület Internátus Egyesület alapítói az egyesület mindenkor vezetőségének erkölcsi kötelességévé teszik azt is, hogy a Csendőrségi Internátusi Egyesületek Országos Szövetségének megalakulásakor, — feltéve, hogy addig nem történik másirányú gondoskodás — a csendőrségi leánygyermek hazonkívüli neveltetésének és a csendőrségi árvák árvaházi elhelyezésének kérdését is hozza napirendre és ha kell, alapszabály módosítással kapcsolatosan mindent kövessen el annak az egyesület kebelén belül vagy azonkívül való sikeres megoldása érdekében.

23. §.

Az egyesület felszámolása.

A csendőrségi testület megszűnése, szervezetének alapvető megváltoztatása, továbbá a csendőr családok gyermekeinek neveltetési kérdésének oly módon való megoldása esetén, mely a Csendőrségi Internátusi Egyesületet fölöslegessé tenné, a feloszlás, illetve hasonló vagy más jóléti intézménybe való beolvadás vagy átalakulás kérdésében az összes rendes tagok szavazattöbbséggel döntenek.

Ezen határozat azonban csak a csendőr felügyelőség útján hozott belügyminiszteri jóváhagyásnak kihirdetése után hajtható végre.

24. §.

Alapszabályok jóváhagyása és életbeléptetése.

Jelen alapszabályok a m. kir. belügyminisztérium (VI. c.

osztály) jóváhagyása és az erre vonatkozó rendelet vételét követő napon lépnek érvénybe.

Székesfehérvár, 1928 hón.

KÖTELEZŐ NYILATKOZAT.

Alulírott elismerem, hogy a m. kir. székesfehérvári csendőrkerületi internátusi egyesületből pengő összeget kölcsönképen évi 9%-os előleges kamat és pontos visszafizetés kötelezettsége mellett felvettem.

Kötelezőleg kijelentem, hogy minden fenntartás nélkül beleegyezem abba, hogy a fenti kölcsönösszeg, valamint annak havonta esedékes kamatai, a folyó évi 1-től kezdődő egymásután következő havi pengős részletekben járandóságaimból további megkérdezésem és minden birói beavatkozás nélkül, az illetékeimet folyósító gazdasági hivatal által levonassék.

Kötelezőleg tudomásul veszem, hogy amennyiben fenti kölcsönöm fennállásának ideje alatt ellenem saját hibából közigazgatási uton való eltávolítás avagy hadtörvényszéki eljárás tétetnék folyamatba, úgy a kölcsön hátralévő összegére nézve, a havi törlesztés kedvezménye azonnal megszűnik, minélfogva kötelezőleg beleegyezem abba, hogy ilyen esetben a hátralékos kölcsöntőke és annak kamatai járandóságaimból egyszerre és egy összegben is levonható legyen.

Végül kötelezőleg kijelentem, hogy mindaddig, míg a kerületi parancsnokság tényleges vagy nyugdíjas állományjába tartozom, megmaradok az egyesület tagjai között és a tagdíjat pontosan fizetni fogom.

Kelt.....

Előttünk:

lanu.

lanu.

aláírás.

Alulírott, mint törvényes neje, férjem által a fentiekben elvállalt kötelezettségeket tudomásul veszem.

Egyben kötelezőleg kijelentem, hogy férjem netaláni elhalálása esetén a felvett kölcsön hátralékos összege erejéig, annak visszafizetési kötelezettségét minden fenntartás nélkül magamra vállalom és minden birói beavatkozás nélkül beleegyezem abba, hogy a hátralékos kölcsöntőke s annak esetleges kamatai férjem halála után engem három hónapon át megillető ténylegességi illetékeimből, esetleges özvegyi nyugdíjamból is további meghallgatásom nélkül levonható legyen.

Kelt.....

Előttünk:

lanu.

lanu.

feleség aláírása.

Irni anélkül, hogy volna valami új mondani való, jó nyereszkedés lehet; azonban emelkedettebb szellemet nem elégíti ki. Az ily szellem önmaga legszigorubb, legrészrehajlatlanabb bírója önmagának.

Csengeri Antal.

A német hadgyakorlatokról: Átkelés folyón.

A régi magyar bakák.

A Csendőrségi Lapok számára írta:

báti BERKÓ ISTVÁN ezredes,

a m. kir. Hadtörténelmi Levéltár csoportigazgatója.

Az önérzetes mondás bár azt tartja, hogy a magyar lóra termett, a hadak történelme mindamellet bizonyítja, hogy a magyar vitéz nemcsak nyeregben, hanem gyalogszerrel is szemébe tud nézni az ellenségnek.

Az ősmagyar seregek és a királyság első évszázadainak hadai tulnyomórészen lovasságból állottak és azt az aránylag kevés gyalogos katonát, amellyel rendelkeztek, inkább őrszolgálatokra, mintsem csaták vivására alkalmazták. Idővel azonban már nagyobb gyalog csapatokat is találunk — a középkor végén és az ujkor elején — a magyar seregekben. A gyalogos katona fegyverzete abban az időben csak a közelharcra való szuró és vágó fegyverekből állott; amellet egy részük — az ijjászok — nyilazással már nemcsak közvetlen közelből is tudtak harcolni. A XII. és XIII. évszázad keresztes hadaiban, azután Hunyadi János seregeiben ez a fejletlen felfegyverzésű gyalogság meg tudta verni az ellenséget, noha a döntő szerep tulajdonképen mégis csak a lovasságé volt.

Később, a löfegyverek tökéletesbülésével egyre fontosabb hivatás jutott a gyalogságnak. A csatákban a XVIII. század közepe óta egyre növekedett a szerepe, úgy hogy a világháboruban már a lovasságnak is le kellett a lóról szállnia és gyalog harchoz beállni a lövészárókba.

A magyar katonai virtus, amely a lóháton való harcban kezdettől fogva fényes nevet vivott ki magának, nem tagadta meg magát a magyar gyalogosnál sem. Hosszadalmas volna, ha a magyar gyalogos katonák történetében most a legrégebb időkig nyulnánk vissza. Teljesen elegendőnek látszik, ha csak a régi hadsereg fennállásának idejét, vagyis a harmincéves háborútól a világháborút befejező összeomlásig terjedő korszakot, azaz éppen pontosan háromszáz esztendőt tekintünk át. Ezalatt az idő alatt mindig voltak a régi hadseregnek magyar csapatai és azok között gyalogság is.

Tehát most főként csakis azokkal a magyar gyalogos csapatokkal foglalkozunk, amelyek ebbe a hadseregbe, a későbbi közös hadseregbe, tartoztak.

De kitérünk a honvéd gyalogezredekre is, mert hiszen a közös hadsereg azokkal együtt alkotta azt a véderőt, amely annyi éven át oltalmazta a haza földjét.

És megemlékezünk azokról a magyar gyalogos katonákról is, akik nem hogy nem tartoztak a törvényekkel szabályozott és közjogi alapokon megalkotott védőerőhöz, hanem ellenkezőleg, a szabadságharcok alatt az elnyomó hatalom seregei ellen düdöttek.

A magyar gyalogos katona elnevezésében a szóbanforgó háromszáz év folyamán több név volt használatos. A legrégebb a »hajdu«, amely tulajdonképen szláv eredetű és az előremozgásra ösztönző »hajdi« szóból ered. Eredetileg hajtót, hajcsárt kellett érteni alatta. Tudniillik a XVI. században a nyugati országokba szánt és lábön hajtott marhaszállítmányok kísérői voltak ezek a hajduk, akiknek nemcsak a csorda körül ólálkodó farkasokkal, hanem rabló-

bandákkal is meg kellett küzdeniök. Eme hivatásukból kifolyólag elszánt, kiváló harcosokká lettek, akiket szívesen toboroztak a hadi zászló alá, ahol külön osztagok alakultak belőlük. És mert az ő vitézségük és kiváló harcosi erényük a magyar földről származó többi gyalogos katonának is sajátja volt, a *hajdu* név éppen úgy speciális elnevezésévé vált a magyar gyalogos katonának, mint a magyar könnyű lovasságnak a *huszár* és hivatalosan is ezt használták egészen a XVIII. század közepéig. A magyar gyalogezrednek egyszerűen »hajdu ezred« volt a neve, ami kifejezte, hogy az ezred magyar katonákból áll. És bár hivatalosan már Mária Terézia uralkodása előtt elhagyták ezt az elnevezést, egyes generálisok még száz esztendő múltán is használták; például Benedek Lajos tábornagy az 1866. évi königgrätzi csatavesztés balsikerű vezére, aki a magyar bakát mindig hajdunak hívta és nem azt mondta, hogy pl. egy káplár és 6 gyalogos, hanem 1 káplár és 6 hajdu.

Az általánosan használt másik elnevezés volt a »talpas«. Ezt különösen a kuruc hadakban használták a gyalogság legegyszerűbb fajtájának megjelölésére, amelyből különben a legtöbb is volt. A kuruc hadak elszéledése után a hajdu névvel párhuzamosan alkalmazták az akkori császári seregben. De míg a hajdu névvel egész ezredeket jelöltek, addig a »talpas« csak az egyes magyar gyalogos megjelölésére szolgált. Mária Terézia első nagy háborújában, az 1741—1748-ig tartó osztrák örökösödési háborúban, nemcsak a császári sereg, hanem az ellenséges tábor idegen hadai is ezen a néven emlegették a magyar katonákat és pedig sokszor nemcsak a gyalogosokat, hanem a lovasokat is. Azt hitték, hogy ez a név talán a fajta, a nemzetiség megjelölésére való. A helyes kiejtés tekintetében azonban a német és egyéb idegen nyelv ugyanabban a hibába esett, amely a »gulyást« »gollasch«-nak, a »csikóst« pedig »Tsikosznak« mondja. A »talpast« ugyanis »tolpatsch«-nak mondta.

Rákóczi kuruc hadainak gyalogságában egyébiránt még karabélyos és palotás ezredeket is találunk. Az előbbieknél talán a vadászoknak felelhetnek meg; az utóbbiak válogatott s az idegen seregek »gárda« ezredeinek megfelelő csapatok voltak.

A gyalogos magyar katona nagyon régi »baka« neve még ma is használatos. A tájékozatlanság ebben a névben némi gúnyt szjt; azonban eredete igen is komoly és mindenestre annyira eredeti, mint például a hajdu. Sőt határozottan magyar; a közös hadsereg fennállásának idejében a nép a közös gyalogságot értette alatta, míg a honvéd gyalogságot egyszerűen »honvédok«-nak, vadászokat pedig »jágerok«-nak hívta, holott azok is ugyanolyan gyalogosok voltak, mint a »bakák«. És a népies elnevezésnek végeredményben mégis igaza volt. Tudniillik az 1848/49. évből származó »honvéd« név tulajdonképpen magyar könnyű gyalogos katonát jelent. Az 1848/49. évi szabadságharcban ugyanis a »honvéd« csakis a könnyű gyalog zászlóaljnak volt a neve és még a hivatalos kimutatásokban is különbséget tettek a honvéd zászlóalj és a többi csapatok megnevezése között. Abban az időben a magyar zászló alatt harcoló egykori császári királyi csapatokat ugyanis az ezredtulajdonos neve szerint *Sándor gyalogságnak*, *Don Miguel gyalogságnak*, *Wasa gyalogságnak*, stb. nevezték, míg az akkor szervezett honvéd zászlóalj megjelölésére a 33. honvéd zászlóalj, 66. honvéd zászlóalj, stb. elnevezést alkalmazták. A vadászokat nem honvéd vadászoknak, hanem *Selmeci vadászoknak*, *Ujházy vadászoknak*, stb., valamint a huszárokat sem honvéd huszároknak, hanem *Hannover*, *Miklós*, *Ferdinánd*, *Coburg*, *Lehel*, *Mátyás*, stb. huszároknak hívták. Éppen úgy a tüzérek 3. számú hatfontos gyalog üteg vagy 2. számú lovas üteg, stb. hivatalos elne-

vezéséből is hiányzott a »honvéd«. Szóval a többi fegyvernemek és csapatnemek közül egyiknek a nevében sem volt a honvéd név. A népies elnevezés tehát helyesen tett különbséget a »jágerok«, a »honvédok« és a »bakák« között, mert vagy »jáger«, vagyis vadász az a katona, vagy pedig honvéd, illetőleg baka, de honvéd vadászlóról vagy honvéd bakáról helyes és történelmi alapon nyugvó elnevezéssel tulajdonképpen nem beszélhetünk.

A gyalogság kebelébe tartoztak valaha a *gránátosok* is, akikről némelyek azt hiszik, hogy külön fegyvernemet alkottak, holott mindegyik gyalogezrednek megvolt a maga külön, 2 századból álló gránátos osztálya, amelyeket más ezredek hasonló osztályaival együtt gránátos zászlóaljjá vontak össze.

Már említettük, hogy a régi hadseregben jóideig a lovasság volt tulsúlyban. A harmincéves háború alatt például abban az évben, amikor a hadsereg a legmagasabb létszámot érte el, vagyis 1636-ban, csak 64 gyalogezred létezett 101 lovasezreddel szemben. A magyar gyalogság ebben a háborúban aránylag kis számban volt képviselve. A háború 30 esztendeje alatt létesült és közben nagyrészt ismét feloszlott 238 gyalogezred között mindössze csak 11 magyar gyalogos, vagyis hajdu csapatosttal találkoztunk. Ezeknek nem valamennyie volt fajmagyar. A Magyar Szent Korona alá akkor tartozó területeken élő nemzetiségekből szintén szolgáltak vitézek a hadi lobogó alatt, akiket a német hadvezetőség »Croaten« gyűjtőnév alá vont. Az elnevezés nem mindig volt helyes, mert például a felvidéki tótokból vagy az ország keleti részeiből és erdélyből származó oláhokból álló alakulásokat nem lehet horvátoknak nevezni.

Az ilyen magyarországi gyalogos csapat csak néhány száz, ritkábban 1000 embert számlált és így az akkori fogalmak szerinti ezrednek nem is felelt meg, noha a »Regiment« elnevezést rájuk is alkalmazták. Ámbár a »Regiment« név akkor nem mindig a teljes létszámú ezredet, hanem tekintet nélkül a csapat nagyságára az egy parancsnok vezetése alá tartozó fegyveres alakulatot jelentette. E szerint a harmincéves háború alatt szerepelt magyarországi gyalog csapatostok inkább egy-egy zászlóaljnak feleltek meg.

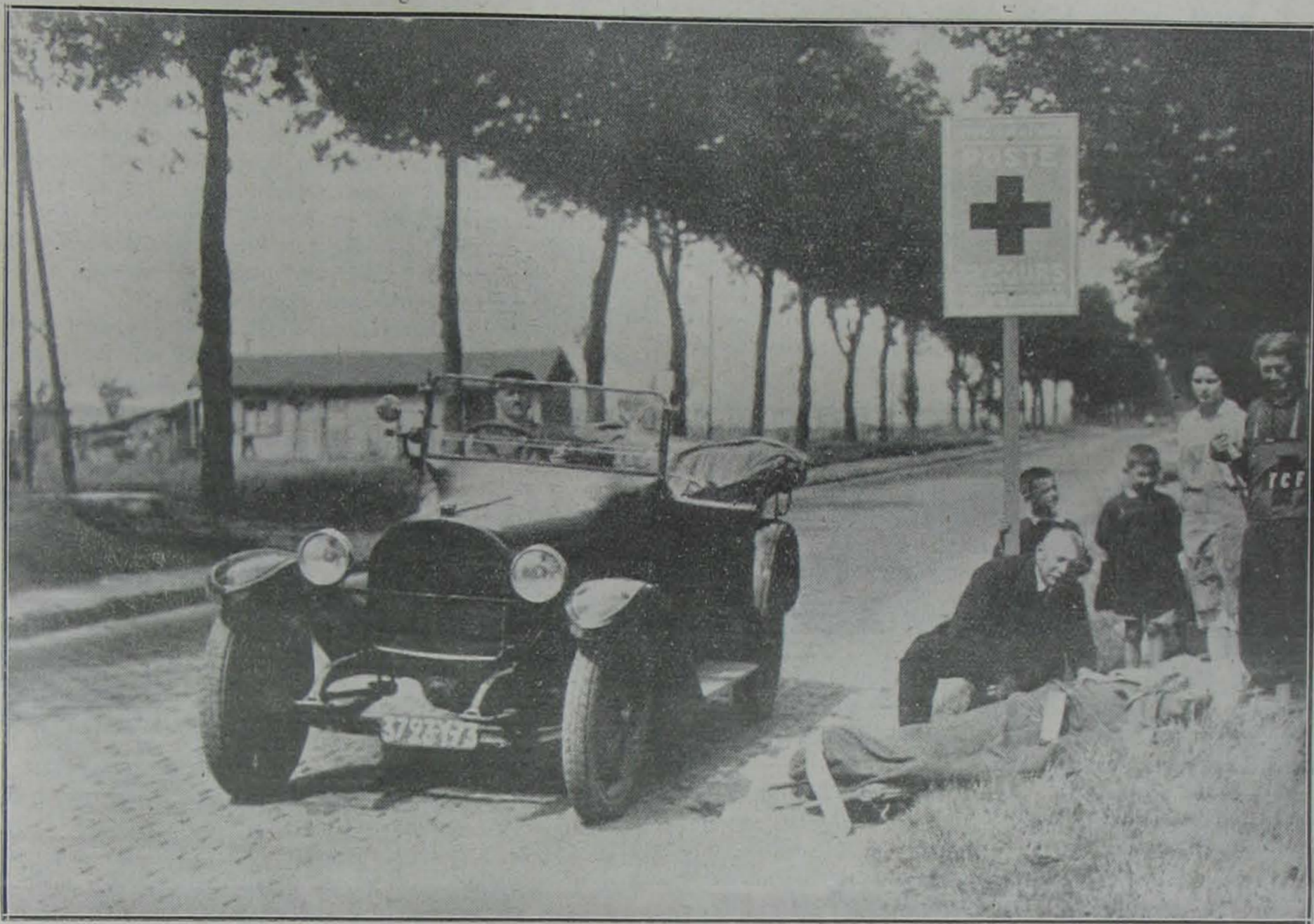
A császári hadak többi ezredeitől eltérőleg irreguláris csapatoknak tekintették őket, ami viszont nem azt jelenti, mintha valami rendetlen, regulátlan társaság lettek volna, hanem azt, hogy szervezetükre és létszámra nézve semmiféle megkötő szabály sem állott fenn.

Ezredparancsnokaiknak szintén nem volt meg mindama joga és kiváltsága, mint a császári sereg ezredeseinek, sőt legtöbbször tulajdonképeni tiszti ranggal sem voltak felruházva.

A csapat szabad toborzás útján alakult. A nehéz megélhetési viszonyok, valamint a törökkel vívott évszázados küzdelmek folytán kifejlődött hadakozási szellem és kalandvágy, de legtöbbször azonban az akkori hadviselésből eredő

*Külszin után indulnak el a tompák,
S becsületesnek tartják a gorombát.
Ezért tekinti a közértelem
Gyakran szemesnek, aki szemtelen.
S messzelátónak, aki vak;
Ezért a frázisgyártót honfinak,
Szájhőst igazi hősnek,
Nyeglét csodatevőnek;
S viszont együgyűségnek az erényt
S érdemtelennek a szerényt.*

Greguss Ágost.

Segélyhely autóbalesetek számára. Az egész világon egyre növekszik az autóbalesetek száma. Franciaországban most a forgalmasabb utvonalakon 5—5 km. távolságban segélyhelyek felállítását vették tervbe, hogy a szerencsétlenül jártak gyors első segélyben részesülhessenek.

gazdag zsákmányra való kilátás, sok embert csalogatott a hadilobogó alá. Az ezred csak bizonyos időre vállalt szolgálatot, amely gyakran legfeljebb néhány hónapra terjedt. De előfordult az is, hogy még a vállalt szolgálati idő eltelte előtt szétszlott, mert vagy szétverték, vagy zsoldját nem fizették, vagy — nem lévén csata, de különösen a zsákmányolás szempontjából fontos várostrom — nem bírta tovább a nélkülözést.

A hajdukat nem annyira a zártrendű harcokban kivont csatákban alkalmázták, mint inkább szétszórt alakzatokban, különösen szekértáborok és egyéb szállítmányok megrohanására, lesállításokra, előörsi és egyéb biztosító szolgálatra, szóval az olyan hivatásra, amelyet a régi haditudomány az ugynevezett »kis háború« fogalmi körébe vont. A hajdu század kétharmada lövéfegyverrel, egyharmada hosszú kopjával, valamennyien azonkívül még görbe karddal és fokossal voltak felfegyverkezve. A világháború közepe táján egyes magyar hadosztályoknál használt fokos tehát nem új hadifegyver, mint azt annakidején sokan hitték. A magyar gyalogság már régen, egészen a XVIII. század elejéig használta, sőt még ezután is viselték egy ideig a magyar gyalogezerdek tisztjei, a német ezredeknél a tiszt jelleg kifejezésére használt diszes bot helyett.

A régi hadsereg legrégebb két hajdu ezrede gyanánt a ghimesi Forgács Miklós és a karcsai Somogyi Mátyás báró ezredesek által toborzott ezredeket ismerjük. Ezek 1619-ben alakultak, de már 1620 februárjában, a zablati csata után, feloszlottak.

A XVII. század második felének háboruban néhány évtizedig nem találkozunk hajdu ezredelkel. Abban az időben inkább valamely huszár csapathoz állott be a harcosmagyar, lévén ott több hadakozási és zsákmányra való kilátás; de különben is a lóháton való katonáskodás inkább megfelelt a magyar hajlamnak.

Azonban léteztek mégis hajdu alakulások és pedig a várakban és a véghelyeken, mint őrségek, kisebb, 50—100 főből álló önálló századokba osztva. Ezek nem számitandók a nyílt hadjáratokra szánt sereghez. Leginkább hadiszolgálatra kevésbé alkalmas emberekből állottak. A várőrségi hajdu csapatok állandó katonaságot képeztek és csak Mária Terézia uralkodásának első évtizedében szüntették meg őket.

A török kiverésére 1683—1696-ig folytatott háborúk alatt ismét voltak a császári sereg kötelékében hajdu ezredék és pedig három. Ezekből kettőt később német ezredébe osztottak be, egyet pedig a nagyon elharapózott szökések miatt feloszlattak.

Itt említjük meg, hogy Budának a töröktől 1686-ban történt visszafoglalásánál igen sokan szerepeltetik Petneházy hajduit, holott Petneházy nem hajdu, hanem huszár ezrednek volt parancsnoka.

Huszárok pedig nem szoktak létrákon falat mászni.

A XVII. század elején folyt spanyol örökösödési háború alatt 5 hajdu ezredet találtunk a császári lobogó alatt. Ezeknek egyike a későbbi kolozsvári 51. gyalogezerd, amelyet Bagosy Pál ezredes alapított 1702-ben. E szerint

az 51. ezred volt a közös hadsereg legrégebb magyar gyalogezrede, volt az említett öt ezred között olyan is, amely Rákóczi táborából pártolt át a labancokhoz. Ezt, valamint még másik kettőt, később az imént említett Bagosy-féle ezredbe olvasztották be, egyet pedig, miután létszáma 200 főre olvadt le, feloszlatták.

Az 1715. évi VIII. törvénycikk állandó magyar katonaság fenntartását rendelte el. Ennek legelső csapatait a Bagosy hajdu ezred és 5 huszárezred alkották. Ujabb magyar gyalogos csapatok egészen 1733-ig nem létesültek. Akkor alapította vettesi Kökényesdy László ezredes a későbbi kassai 34., majd a következő évben Pálffy Lipót gróf a későbbi győri 19. gyalogezredet. Ezek egy ideig szintén hajdu ezredek voltak.

Az 1741. évi pozsonyi országgyűlésen felhangzott »vitam et sanguinem« nyomán 6 új magyar gyalogezredet állítottak fel és pedig a későbbi brassói 2., nagyszombati 31., budapesti 32., aradi 33., nagyváradi 37. és pécsi 52. számú.

Az állandó magyar katonaságnak tehát most már 9 gyalogezrede volt és azok nemcsak magyar legénységből és csekély kivétellel, csupa magyar tisztből állottak, hanem magyar volt náluk a vezényszó is és magyaros egyenruhát viseltek. Sőt rövid ideig, vagyis 1742—1744-ig, zászlóikon is magyar címer díszlett, valamint »királyi« és nem »császári«, vagy »császári királyi« volt az elnevezésük; és pedig nemcsak nekik, hanem az egész hadseregnek is. A magyar vezényszó 1756-ban szűnt meg. A magyaros ruházat motívumai továbbra is megmaradtak.

A magyar gyalogos katona, azaz hajdu ruházatára vonatkozó legrégebb rendelkezés a XVII. század elejéről, Savoyai Jenő herceg idejéből származik és az alábbiak szerint határozza meg az uniformist és a felszerelést: kék posztóból készült rövid attila, a mellen rövid zsinórok makkgombokkal és hurkokkal; nemzeti szabású szűk és testhezálló skarlátvörös színű posztó nadrág; természetes színű barnabőr fűzőscipő, mely csak kevéssé ér a bokán fölül; durva halinából vagy posztóból nemzeti szabás szerint készült, ujjak nélkül való ugynevezett guba, mely lábikráig ér és a csupasz nyakon összekapcsoló fémcattal van ellátva; vörös gyapjú öv, amelyen a kard és a lötlénytáska függ; sötétszürke nemezsüveg, melynek széles ellenzői elöl és hátul fel vannak hajtvva. A felszerelés ugyanaz, mint a német gyalogságnál, a muskétán és a kardon kívül azonban még fokos is tartozik hozzá, amelynek nyelét kb. 130 cm. hosszú vastag bot képezi.

A tisztek fegyverzetét magyar kard és rövid puska alkotta, az utóbbit a XVIII. század közepéig viselték.

Az egyenruha imént meghatározott színe azonban nem volt általános, mert mindegyik magyar gyalogezred tulajdonosa más és más színű ruházatot adott ezredének; az egyik világoskék, a másik sötétkék, vagy szürkét, ezeket ismét ugyanolyan színű vagy vörös nadrággal tarkítva. A zsinórzat színe ugyancsak más és más volt minden ezrednél pedig különböző árnyalatú vörös, sárga vagy fehér. Az egyes ezredeknek a ruha színében való eme változatosága egyébként magyar nemzeti vonás. Elég talán csak azt megemlíteni, hogy még ma is egyik megye a világegyetem sem öltöztetné hajduit úgy, mint a másik megye. A színeknek ezredenként való tarkaságát különben 1767-ben az egész hadseregnél behozták és pedig a hajtókákon. Élénken emlékezünk még a közös gyalogezredek más és más színű hajtókáira. A magyar gyalogezredek különben még később is — egészen 1798-ig — ugyanolyan színű nadrágot viseltek, mint amilyen a hajtókájuk volt, noha a fehér kabátot a XVIII. század közepén egységesen rendszeresítették az egész hadsereg gyalogságánál.

A magyar gyalogezredeknel, mint tudjuk, eleinte ma-

gyar volt a vezényszó, a szolgálati nyelv pedig, az akkori magyar közéletnek megfelelően, latin. Például a tisztek kinevezése is latinul történt; az ezredest collonellusnak, az alezredest vicecollonellusnak vagy locumtenens collonellinek, az őrnagyot supremus vigiliarum praefectusnak hívták.

A héteves háború elején, 1756-ban, a magyar gyalogezredek száma eggyel, a későbbi debreceni 39.-kel, szaporodott. Megelőzőleg 1745-ben létesült báró Trenck Frigyes híres horvát pandurjaiból a későbbi zágrábi 53. gyalogezred, amelyet, miután a Magyar Szent Korona országaiból származó legénységből állott, tulajdonképpen szintén a magyar gyalogezredek közé kell számítaniunk.

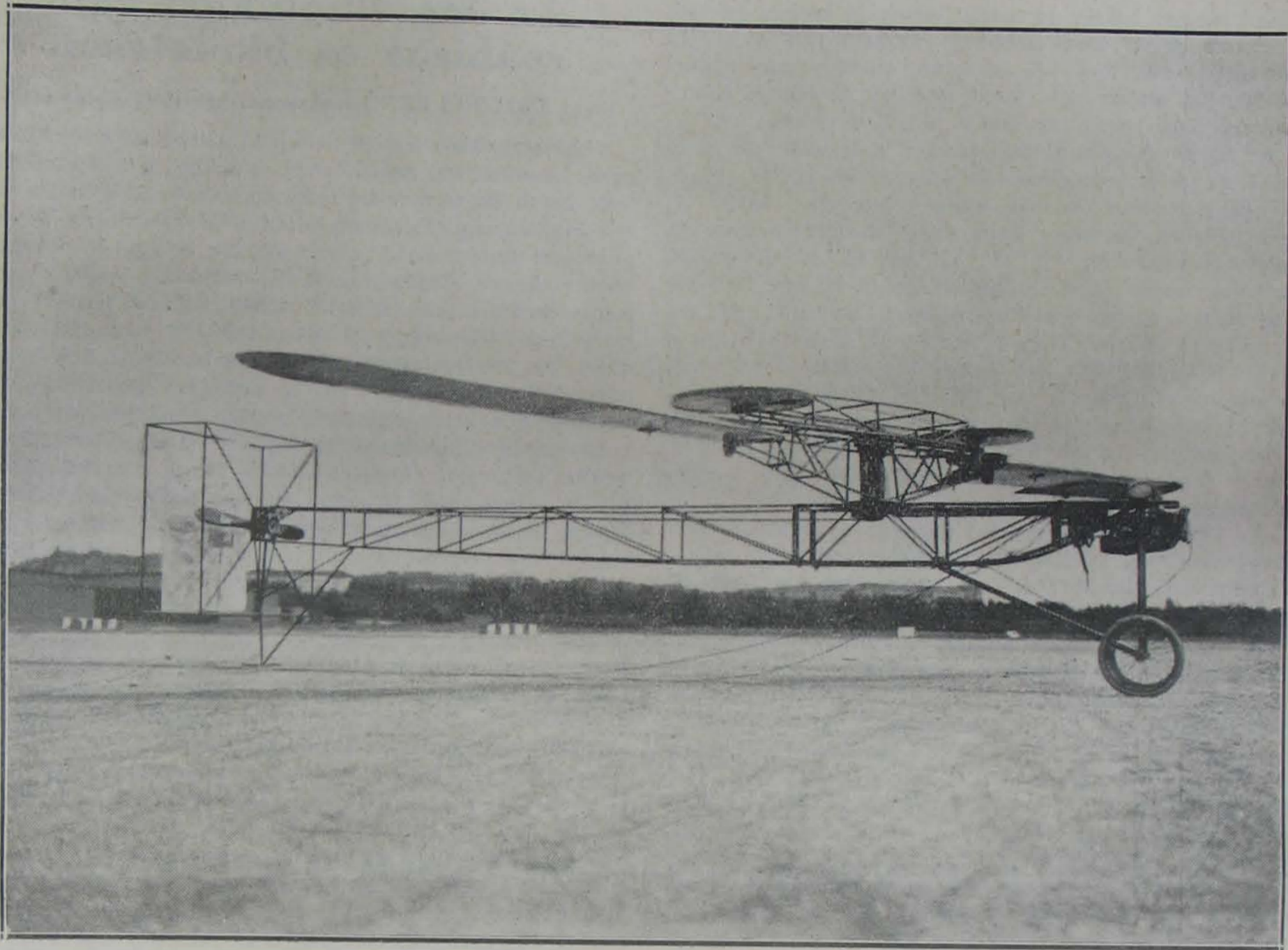
A magyar gyalogezred a XVIII. század elején kisebb volt, mint a német ezred. Ugyanis csak 10 századból állott, míg a másik 17-ből. Az osztrák örökösödési háború elején, 1741-ben alakult ezredek felállításuk alkalmával azonban már 22 századot számláltak, míg a német ezred ennél kevesebbet. A szervezeti különbség egyébként 1849-ig fennállott a hadsereg magyar és német gyalogezredei között. Akkor mindkettő egyenlő lett és egyenlő maradt a világháború végéig.

Az ezredek 1767-ig nem viseltek számokat, hanem az ezredtulajdonos nevével voltak megjelölve. Akkor az egész hadsereg összes gyalogezredeit az ezredtulajdonosok rangja szerinti egymásutánban számozták meg. Innen van, hogy pl. az 51. ezred, bár a legrégebb volt a magyar ezredek között, mégis magasabb sorszámot kapott, mint pl. a 2-ik, amelyet pedig jóval később állítottak fel.

Mária Terézia háborúiban a magyar bakák megalapozták azt a jó hírnevet, amelyet a régi hadsereg egész fennállása alatt mindig híven meg is tartottak. Osztrák katonai írók történelmi munkái, amelyeket valóban nem lehet a magyarok iránt érzett túlzott szimpátiával vádolni, mindegyik magyar ezrednél kénytelenek kiemelni annak kiváló vitézségét. A sok példa közül a 2. ezrednél csak az 1757. évi kolini csatát említsük meg; a 19.-nél Prága ugyanazon évi bevételét; a 31.-nél szintén a kolini csatát, ahol az ezred, tölténye kifogyván, rövid karddal a kezében rohamozott meg és vett be egy ellenséges sáncot; a 32. ezrednél 1746-ban Piacenzát; a 33.-nál 1757-ben Prágát vagy 1758-ban Hochkirchet; a 34.-nél 1761-ben Schweidnitzet; a 37.-nél 1742-ben Prágát, 1758-ban Hochkirchet; a 39.-nél 1761-ben Schweidnitzet; az 51.-nél ugyanazon évben Teplitzet; az 52.-nél pedig 1762-ben Adersbachot. A legtöbbje, mint látjuk, különösen Prágának különböző éveiben történt bevételénél szerzett babérokat. Ugy látszik predestinálva vannak a magyar bakák, hogy ezen a helyen mindig győzelmet arassanak. Reméljük, hogy igen.

A magyar gyalogság szaporítására Mária Terézia óta egészen a francia háborúig semmi sem történt. II. József császár csak a legénység kiegészítését szabályozta. Addig ugyanis az egyes ezredek számára az országgyűlés jelölte ki időről-időre azokat a megyéket, amelyekből toborozhattak. Az ezred egyszer a Felvidékről, másszor pl. az Alduna vidékéről, néha egyszerre mind a két területről szedhetett ujoncokat. A császár elrendelte, hogy az országot toborzó kerületekbe osszák, amelyekből egy-egy ezred állandóan kapja legénységét. Mindössze csak 11 gyalogezred lévén, bizony egy ilyen toborzó kerület jókora területet ölelt fel. Például a 33. ezrednek Hont, Bars, Zólyom, Árva, Liptó, Turóc és Esztergom megyék voltak kiutalva. Az ujoncozás cigánymuzsika és borral való kínálgatás mellett szabad toborzással történt. Ha elég önként jelentkező nem akadt,

A tanulás legfőbb gyógyszerem volt az élet bajai ellen; sohasem volt olyan bánatom, melyet egy órai olvasás el ne oszlatott volna. Montesquien.

Uj repülőgéptípus. A berlini központi repülőtéren eredményes kísérleteket végeztek egy újfajta repülőgéppel, mely mindjárt a startnál függőlegesen emelkedik a levegőbe.

akkor a községi birák összefogatták a garázda legényeket és a munkakerülő renyhéket és átadták a toborzóknak. A legénység életfogytiglan szolgált és csak sokára, 1843-ban, lépett életbe a 12 évi, majd 1852-ben a 8 évi, 1867-ben pedig a 3 évi tényleges szolgálói kötelezettség, amelyet végül 1912-ben a gyalogságnál 2 évre szállítottak le. A szabad toborzás egyébként 1852-ig divott.

A katonának felcsapott ujoncot azután elvitték rendszerint messze idegen országba, mert a magyar ezredeket mindig nagy előszeretettel helyezték el saját hazájukon kívül. Ez a szokás egyébiránt a legutóbbi időkig fennállott, hiszen a világháború kitörése előtt közvetlenül is, pl. csak magában Bécsben, 6 magyar gyalogezred állomásozott. Az ilyen külföldön szolgált vén obsitosokból lettek a Hári Jánosok, akik az idegen országban látottakról és tapasztaltakról csodás dolgokat hazudoztak a hiszékeny otthoniaknak.

A francia háborúk alatt a magyar gyalogságot 4 ezreddel szaporították. Ezek voltak a 48., 60., 61. és 62. számúak. Most már 15 ezredet számlált a magyar gyalogság, amelynek gránátos osztályaiból még külön 5 gránátos zászlóalj is volt szervezve. A gránátosokat az ezred legszálasabb és legderékabb legényeiből válogatták össze. A kézigránátot azonban, amellyel való harcra eredetileg hivatva voltak, már a XVIII. század közepén használaton kívül helyezték és a gránátosok tulajdonképpen csak elite gyalogcsapatokat alkottak, amelyeket a csatákban a döntésnél leendő felhasználás végett leginkább tartaléklul alkalmaztak. Ez volt az oka, hogy a gránátos csapatok jóval kevesebb harcban

küzdöttek, mint a többi gyalogság és így kevesebb alkalmuk maradt vitézségük csillogtatására.

A csekély megszakításokkal 23 évig tartó francia háborúk alatt a magyar gyalogezredek száma változatlan maradt, míg az ausztriai ezredek közül egy ebben az időszakban, mint az előbbi idők folyamán is több ízben többet megszüntettek, addig magyar gyalogezredet, az állandó magyar katonaság felállítása óta, soha egyet sem oszlattak fel.

A Napoleon hadai ellen folytatott sok háború számtalan csatájában bakáink csak öregbitették jóhírnevüket. A szövetséges népeknek Napoleon bukását követő párisi bevonulásánál a kassai 34., a nagyváradi 37., az akkor eperjesi 60., a kolozsvári 51. és a nagyszebeni 31. gyalogezredek magyar gránátosainak deli csapatát is bámulta a francia főváros népe. Adja a jó Isten, hogy mielőbb hasonló látványosságban legyen részük a derék franciáknak. Az 1789-ben II. József császár által alapított vitézségi érmekből, a világháborút kivéve, ezekben a hadjáratokban osztották ki a legtöbbet. Pedig akkortájt meglehetősen szűkkeblűen adták a medáliát és a vitézséget inkább pénzzel jutalmazták. Pl. a 2. gyalogezred az 1809. évi egész háború alatt, noha 6 csatában a hadtörténelem tanúsága szerint is nagyon kitüntette magát, egyetlen vitézségi érmet sem kapott. Mindamellett, ha a világháború eredményeit nem tekintjük, az egész hadseregben a 31. magyar gyalogezred nyerte a régi háborúkban a legtöbb vitézségi érmet; legtöbb aranyérem pedig valamennyi gyalogezred között szintén magyar csapatnak, a 33. gyalogezrednek volt.

Az 1848/49-iki szabadságharc alatt az idehaza álló-

másozó magyar bakák, az erdélyi ezredeket kivéve, amelyek a császári zászló alatt maradtak, valamennyien a honvéd hadseregben küzdöttek. A küzdelem leverése után ezeket a csapatokat átszervezték. Majd 1851-ben az erdélyi határörvidéket felosztván, az ottani határör-ezredekéből az 5., 6., 46. és 50. magyar gyalogezredeket alakították. Az 50-es évek folyamán az addig ausztriai kiegészítésű 12., 25., 29. és 44. gyalogezredeket szintén magyar ezredeké tették át; majd 1867-ben, az olasz tartományok elszakítása után, az addig onnan sorozott 16., 23., 26., 38., 43. és 79. ezredek ugyancsak magyar kiegészítésűeké lettek. Közben 1860-ban 12 új magyar gyalogezredet szerveztek és pedig 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 76. és 78. számukat. Így a magyar gyalogság 1851. óta, vagyis 16 év alatt, szinte megháromszorozódott. Mert, míg 1851-ben 43 ausztriai mellett csak 15 magyar gyalogezred létezett, addig 1867-ben már 41 magyar ezred állott fenn 39 osztrák ezreddel szemben. Szóval alaposan kihasználták a katonának való magyar legénységet.

Az 1867. év reformjai közé tartozott az általános véd-kötelezettség, amely lényegtelen módosításokkal a világháborúig változatlanul fennállott. Ugyanekkor hozták be az egyévi önkéntesség intézményét is.

A ruházatban szintén változások történtek, amennyiben a bakáknál több mint száz év óta használt fehér kabátot a sötétkék ruha váltotta fel.

Az 1868. évben alkotott honvédségi törvény hatalmas számban gyarapította a magyar haderőt, így elsősorban a gyalogságot. Eleinte csak 82 honvéd zászlóaljat alakítottak, majd 92-re emelték számukat; azután ezredekbe összevonva, 1886-ban 28 honvéd gyalogezredet szerveztek belőlük, amelyeket eleinte, 1890-ig, féldandároknak neveztek. A világháborút közvetlenül megelőző években ezeknek az ezredek-

Az 1868. évben alkotott honvédségi törvény hatalmasnak számát 32-re emelték. A honvéd ezredek, bár szervezetre és felszerelésre hasonlóak voltak a közös hadsereg gyalogcsapataihoz, békelétszámukat tekintve, ezeknél kisebbek voltak.

Az 1867-ben újjászervezett hadseregnek rövidesen három kisebb háborúja akadt és pedig az 1869. évi dalmáciai felkelés, Bosznia és Hercegovina 1878. évi okkupációja és az 1882. évi hercegovinai felkelés. Mindhárom háborúban magyar bakák alkották a haderő tulnyomó részét és bebizonyították, hogy nemcsak reguláris ellenséggel, hanem balkáni félvad harcosokkal szemben is legények a talpukon.

1883-ban megint növekedett a magyar ezredek száma, Ekkor állították fel a 82., 83., 85., 86., 96. és 101. számú ezredeket.

A világháború 47 magyar közös gyalogezredet talált, majd az első világháború évben még 19 új ezred alakult melléje. A honvéd ezredek száma pedig 49-re szaporodott, azonban a háború folyamán hatot felosztattak közülök és így 1918-ban már csak 43 honvéd gyalogezred maradt. Hogy az összesen 115 magyar közös és honvéd gyalogezred közül melyik volt a legkülönb, azt bajos volna megállapítani. Valamennyi kitűnő volt, hiszen az édes magyar haza fiaiból állottak, akik pedig úgy abban az időben, amikor még hajduknak hívták őket és a személyes bátorság hozta meg a babért a magyar fegyvernek, valamint a világháború fejlett technikájú harci gépeivel vívott óriási küzdelmekben is, egyaránt kiváló világhírű bajnokoknak bizonyultak.

A régi szép ezredeket elnyelte a mindent elpusztító összeomlás. Vagy talán csak elszéledtek, hogyha majd megharsan a harci kürt hívó szava ott az ősi határokon, hát újra sorakozzanak.

Hisszük, hogy úgy adja a magyarok Istene.

Az öngyilkosságra való reábírás és büntetése.

Irta: ZSOLDOS BENŐ budapesti kir. ítélőtáblai bíró.

Utóbbi időkben Európaszerte, de nálunk különösen félelmetes arányokban nyomakodott előtérbe a legkülönfélébb lelki bajok és társadalmi betegségek szörnyű kirobbanása: az öngyilkosság. Manapság, sajnos, a megélhetés ezernyi gondjával sújtott ember szinte teljesen elfogadott dolognak tartja: eldobni magát az életet, ha ő azt magára nézve már elviselhetetlenül terhesnek tartja. Elfásult lelkével nem hallja már feléje zengeni azt a krisztusi mondást: »Mit féltetek, óh, kicsinyhitűek?!« Ezeknek a kishitűeknek a tábora ugyszólván napról-napra nő, a hatóságok a jelenségekkel szemben, a dolog természeténél fogva, csupán a megfigyelés álláspontjára helyezkedhetnek, hiszen az öngyilkosság kísérlet — tudjuk — törvényeinknél fogva, nem büntethető. Az öngyilkosságnál is, mint minden betegségnél, nem a tünetek és kísérő jelenségek ellen kell az orvosszerek egész arsenáljával hadba vonulni, hanem az előidőző alaphajt kell kimetszeni ügyes operatőr-kézzel az egyén és társadalom életéből, amelynek bármely irányú körös állapotát erősen megsínyli magának az államnak a szervezete is. Megnyugtató jelenség napjainkban, hogy nálunk végre az állam és társadalom összefogtak avégből, hogy a pusztító öngyilkossági járványt, ha már nem szüntethetik is meg, legalább szűkebb körre szorítsák.

Az öngyilkosságot megkísérlő, vagyis olyan egyén, aki a saját életének kioltását célzó előkészületeket vagy magát az erre irányuló cselekményt megtette, de ebbeli törekvése bármely oknál fogva nem sikerült, — mint már említettem — büntetés alá nem eshetik. Ellenben nemcsak a mi törvényes intézkedéseink, hanem a külföldi államok büntető-kódexei szerint is többé-kevésbé súlyosabb büntetés alá esik az, aki mást arra iparkodik rávenni, hogy öngyilkossá legyen. S az ide vonatkozó ténykedések és ezek jogi következményei azok, amelyekkel jelen sorainkban foglalkozni szándékozunk.

Érvényben levő polgári büntetőtörvénykönyvünknek, az 1878. évi V. t. c.-nek 283. §-a három évig terjedhető fogházbüntetést mér ki arra, aki valakit az öngyilkosságra rábír vagy e célra annak tudva eszközöket vagy szereket szolgáltat, valamint szigorubb mértéket szabott e deliktum büntetésére a mi 1843-iki büntetőjavaslatunk, melynek 130. §-a az öngyilkosságra felbujtót *eredmény esetén* négy évig terjedhető rabsággal, ha pedig a felbujtott vagy segélyben részesített csak megkísérelte az öngyilkosságot: két évig terjedhető rabsággal rendelte büntetni. A felbujtást a javaslat akkor tekinti eredményesnek, ha az előidézni kívánt halál harminc nap alatt bekövetkezett. Mai joggyakorlatunk szerint a Btk. 283. §-a szerint büntetendő az, aki valakinek öngyilkosság céljából életveszélyes szert szolgáltat, e tekintetben nem tesz különbséget az, hogy az illető egyén használta-e a kérdéses szert vagy nem. E szakasz alapján büntetendő az olyan öngyilkossági kísérletre való rábírás is, amely magzatelvetélést eredményezett.

Évekkel ezelőtt az egyik angol felsőbb bíróság jogerősen *halálbüntetést* szabott ki egy bizonyos Stormonth nevű angol alattvalóra azért, mert az egy már különben is halálra szánt asszonynak segédkezett nyújtott arra, hogy az önmagát megölje. Valami sablonos szerelmi történet, amelyhez hasonló nálunk sem sorozható a nagy ritkaságok közé

Ne azért olvass, hogy ellentmondj vagy vakon higgy, hanem, hogy vizsgálj és mérlegelj.

Macaulay.

s amelyért az európai büntető-kódexek jóvoltából az ugynevezett »felbújtó« nem kénytelen a saját fejével játszani.

A most említett angol büntetés amennyire súlyos, sőt tulszigoru, éppen annyira törvényes is. Az angol bíró nem térhetett el a halálbüntetéstől, ha már az esküdtszék tagjai vádlottat az öngyilkosságra való rábirásban bűnösnek találta. Az angol jognak ide vonatkozó álláspontját világosan kifejtve látjuk Angolország egyik legélesebb elméjü büntetőjogászának: Sir Jamos Fitzjamos *Stephan*-nak a bűncselekményekről és azoknak büntetéséről írott hatalmas büntetőjogi alapvető munkájában (»The Digest of the Criminal Law, XXIV. fejt. 248. cikk), ahol is azt olvassuk, hogy az öngyilkos a *gyilkosságban* bűnös: vagyis »az a személy, aki önmagát megöli... a gyilkosságban bűnös«, az, »aki segít és csábit valamely személyt arra, hogy az önmagát ekként megölje«, aki segédkezet nyújt annak elkövetéséhez, szintén a gyilkossággal esik egyenlő elbirálás alá. Már pedig odébb a 252. cikk kimondja, hogy mindenkit, aki gyilkosságot követ el, halálra kell ítélni.

Kétségtelenül tulmerekv álláspont a mai igazságszolgáltatás rendszerében. Más lapra tartozik annak a kérdésnek a fejtegetése: *jogos-e az öngyilkosság*, avagy mennyiben jogtalan, sérti-e az és mily mértékben, a fennálló állami és társadalmi rendet. Valamennyi művelt állam jogrendszere találkozik abban a pontban, hogy az *öngyilkosságra való rábirás büntetése* jogos és szükségszerű. Anglia említett jogszabálya azonban ma már, mikor lépten-nyomon arról folyik a szó, hogy a halálbüntetés a hasonlíthatatlanul súlyosabb bűncselekmények esetében is kiküszöbölendő, teljesen példátlanul áll s minduntalan kizökken a modern jogérzet határai közül.

Stephan, a nagy büntetőjogász, már 1863-ban sürgette az idevonatkozó angol büntetési rendszer mérséklését. Erélyesen hangoztatta ő is ama felfogás tarthatatlanságát, hogy az öngyilkosságra felbújtó is gyilkosnak tekintessék és ekként abban a nem ritka esetben, mikor az ugynevezett »közös elhatározással« halni készülők közül az egyik megmenekül, a másik azonban meghal, a túlélő felet a gyilkosság vádja terhelje. Stephan már akkor kimondotta, hogy nem volna szabad kitenni az esküdtszék tagjait annak a kínos helyzetnek, hogy bennük a kötelességérzet és a részvét minél erősebb konfliktusba keveredjenek.

Angolországban a Sir J. Stephan említett 1863-iki javasbüntetőtörvénytervezet, a »Draft Penal Code«, hihetőleg legnagyobbbrészt szintén a Stephan lelkes agitációjának eredménye. Ez a humánus érzésü büntetőjogász, kiben a nagy psychologus és emberbarát egyesült a törvények és jogszokások utólérhetetlen ismerőjével, szintén egyik tagja volt ugyanis annak a királyi bizottságnak, a Royal Commission-nak, melynek kivüle még Lord Blackburn, Lord Justica Barry és Lord Justica Lush voltak a tagjai. Ez a bizottság 1878 novemberétől 1879 májusáig mindennap tárgyalt, ülésezett, vitatkozott, mignem létrejött a fentebb hivatkozott 1879-iki Draft Penal Code, melynek idevonatkozó javaslata az öngyilkosságra való rábirást a különálló, speciális bűncselekmények közé sorozta s mint ilyennek, legsúlyosabb büntetéseként az életfogytig tartó *penal-servitude*-öt állapította meg. Ez természetesen a legritkább esetekben nyert volna alkalmazást. Kár, hogy ez az éppenséggel nem keresztülvihetetlen reform — mint ezt a fentebb említett konkrét eset is mutatja — máig is csak jámbor javaslat maradt.

Ujabbán megint gyökeres reform érdekében csatároznak az angol büntetőjogászok. Odaát is mindinkább tisztában kezdenek lenni ma már azzal, hogy az öngyilkosságra való rábirásnak *halálbüntetéssel* való sujtása erősen túlhaladja az állam büntető hatalmának szükséges korlátait.

Portyázás.

Azt hiszem nincs egyetlen ország, — Szovjet-országra és Kína kivételével — mely ne pályázná Amszterdámban a bajnokságra. De mert a világ minden nemzete pályázik, ki van zárva, hogy a világ minden nemzete elérje a bajnokságot. Győzni az olimpiáson szép, örvendetes, dicsőséges, nem győzni azonban nem szégyen. Ezt szerettem volna mondani azoknak a fiatalembereknek, kik kétségbeesett eksztázisban tárgyalták, hogy Egri csak 41 m.-t dobott a diszkosznál és ezt szeretném mondani azoknak is, kik vizi-polócsapatunk iránt táplált reményeikben csalódva valóságos gyászorgiákat ültek. Mert azért tisztelet a sportrajongásnak, nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy hiába dobott volna Egri 41 m. helyett 50-et, a demarkációs vonal még mindig Szobnál és Nagyváradnál húzódna.

*

Tíz évi államközösség a szerbekkel és a horvátok rájöttek, hogy Horvátország sem találhatja meg nyugvó állapotát trianoni Középeurópában. A horvátoknak a magyarok az egyetlen olyan szomszédjuk, akikkel nincsen leszámolni valójuk és viszonyukat nem zavarja semmiféle érdekellentét. Tudta ezt Radics István már 1918-ban és egyedül ő szavazott az ellen a határozat ellen, amelyben kimondották a Szerbiához való csatlakozást. Tíz év alatt azután csatlakozott Radics nézetéhez egész Horvátország. Radicsot egy nagyszerű fanatikus elintézte egy haslövéllel. Radics meghalt. De egy revolvergolyó csak egy ember életének kioltására alkalmas, nem elegendő egy igazság megöléséhez, mely belegyökerezett egy egész nemzet lelkületébe. Radics meghalt, de nem halt meg a horvát önállóság eszméje.

*

»Csendör az étkezőkocsiban« cimmel szórakoztató cikk jelent meg az egyik lapban. Arról van benne szó, hogy az étkezőkocsi főpincére egy ingujjban belépő utast arra kért, hogy mielőtt asztalhoz ülne, venné fel kabátját. Mikor a szóbanforgó ingujjas utas méltatlankodva azt kérdezte: »No és mit tenne ha nem huznám fel!?!« A főpincér azt felelte: »Csendört hívnék!« Erre az ingujjra vetkőzött ur eltűnt. A cikknek is vége. Kolosszálisak ezek a címek és felirások! Az ember a cím után indulva olvasás közben azt hihetné, no most megjelenik a csendör és leszurja vagy kidobja a robogó vonatból az ingujjas utast. Ami pedig magát az esetet illeti talán nem is olv megbotránkoztató az az óhaj, hogy valaki jelöltözetlen jelendjék meg egy olyan helyen, ahol mások esznek. Mert végre is az egyén izlésére van bízva, hogy otthon a családja körében hogyan ül asztalhoz. de azt is respektálni kell, hogy vannak még emberek, akik ebédiüket csak akkor tudják étvággal elkölteni, ha nem látnak magukkal szemközt átizzadt inghónaljakat, az ing nyílásából előbukkanó szőrös melleket. Nem feltétlenül biztos tehát, hogy az egyén szabadságjogán nagyobb sérelem esik az ingujjra vetkőzés megtiltásában, mint annak esetleges eltűrésében. Mert hát a nagy hőségben nemcsak a kabát kívánkozik le az emberekről, de oly ruhadarabok is, melyek nélkül mégis talán kissé furcsa lenne egy étkezőkocsiban a tablónál megjelenni.

*

Napoleont az austerlitci, wagrami csaták után rettegte egész Európa, hatalmas császárok hajlongtak előtte és keresték kegyét. Waterloo után Szent Ilonára kerülve még kuktái is szemtelenkedtek vele. Ha Blücher marsall csak 10 percet késik, Napoleon nem kerül Szent Ilonára és a kukták nem szemtelenkednek vele. Minden: a sors. Órák gyakran percek szeszélye. A véletlen! Erre kell gondolnom, mikor Nobile tábornokról a támadó és rágalmozó cikkeket olvasom. Norvégiában szörnyű vádakat szórtak feléje, mikor kikötött, a hajó kötelét senki nem akarta megragadni és utja a jégtáblától Róma irányában hajszolt vadéchoz hasonlított. Ha pedig nem mondja fel az Itália egyik csavarja a szolgálatot, akkor a világ valamennyi nemzete elhalmozta volna kitüntetéssel, Európa diadalmenetben kísérte volna haza, az amerikai filmgyárak milliárdos szerződéseket ajánlottak volna fel.

'Am eltörött egy csavar....
Waterloo!....

*

Ki ne olvasgatott, lapozgatott volna kalendáriumokban? Ki ne látta volna csak parányi irodalmi érzéssel, csak minimális jóízléssel is, mennyi szenny (nem is ponyva) van ezekben a kalendáriumokban felhalmozva. Csakugyan megdöbbenő, ha arra gondol az ember, hogy sok falusi, sok tanyai helyen ez a kalendárium képezte az egyedüli, az egész évi s az évek során át egész életre szóló szellemi táplálékot. Most egy örvendetes, régóta hiányzó rendelet látott napvilágot, mely kissé megrostálja azt a szemetet, ami ezekben a naptárakba bekerült. Ha ezt a rendeletet Kamcsatkától Patagóniáig akármelyik demokratikus köztársaság adja ki, akkor az a rendelet az ujjor megtisztult, modern szellemének megnyilvánulása. De mert ez a rendelet nálunk látott napvilágot, neve — az irodalom guzsba kötése.

*

A statisztika szerint nem nagyon bő a gyermekáldás Magyarországon. Pedig ennek a vérevesztett magyar nemzetnek nagyon nagy szüksége van minden új magyar életre. De ahol volna miből eltartani a gyermeket, ott az anyák rendszerint halálra ijednek arra a gondolatra, hogy szép fiasra lefogyasztott csipőjüket az áldott állapot gömbölyűsége elcsufítja vagy hogy »emiatt« a farsang 44 béli éjszakájáról le kellene mondaniok. Ott, ahol nem féltik nagyon a női formáknak mai divatos, sikkos, egyenes vonalát, ott pedig rendszerint szükösen van a kenyér. Jótékonyosság? Hát hiszen nem egészen ismeretlen fogalom. Például a Szent István napra született szegény gyermekek ingyen kelengyét kapnak. Hiszen szép, szép! De 365 nap közül csak egy esik Szent Istvánra és ha az a Matejkáné, aki ezidő szerint 9 gyermekével kilakoltatva (8 meghalt, összesen lenne 17) várja egy bérház udvarán a Jótékonyt, bizony ennek a Matejkánénak nem valami bőséges vizsgálatás az a Szent István napi ingyen kelengye. Mert lehet, hogy lesz neki az élő kilenchez még egy tizedik gyermeke is, de Matejkánét az életben nem nagyon sokszor simogatta a szerencse és kérdés vajjon az a tizedik (18-ik) éppen Szent István napra fog-e születni?

Figyelő.

CSENDŐR LEKSZIKON.

116. **Kérdés.** A községi mezőőr tilosban talál egy juhot két napos báránnyal. A juhot behajtja a községi előljárósághoz, a báránnyt pedig otthagyja a mezőn. A bárány ennek folytán elvész. Terheli-e a mezőört büntetőjogi felelősség az elveszett báránnyért, terheli-e felelősség a tulajdonossal szemben?

Válasz. A mezőörnek kötelessége a tilosban talált állatokat behajtani és a községi előljáróságnak átadni. A mezőör megszegte ezt a kötelességét, amikor a tilosban talált bárány behajtását mellőzte s így fegyelmi vétséget követett el. Ezért őt a községi előljáróság vonhatja felelősségre. Elvileg nincs kizárva a bárány tulajdonosával szemben fennálló magánjogi felelőssége sem.

117. **Kérdés.** Köteles-e a magánszemély az általa észlelt vízi balesetet bejelenteni a hatóságnak?

Válasz. A m. kir. belügyminiszter 1926. évi 155.600 sz. rendelete szerint mindenkinek kötelessége az általa észlelt vízi balesetet haladék nélkül a legközelebbi közbiztonsági szervnek tudomására adni vagy gondoskodni arról, hogy a baleset a hatóságnak tudomására jusson. Ha a közelben mentőállomás van, a baleset észlelője ehhez tartozik eljuttatni tudását s arra is köteles, hogy a mentésnél és az első segítség nyújtásánál tehetsége szerint közreműködjen. Aki vét ez ellen a rendelet ell, kihágást követ el, 15 napig terjedő eljárással és 80 P pénzbüntetéssel büntethető.

A Csendőrségi Lapok f. é. 17. számában a lekszikonrovatunkban 90. kérdésre adott válaszunkat ezek szerint egészítjük ki, illetőleg helyesbitjük.

118. **Kérdés.** Korcsmából való távozás után, éjjeli időben, egyes vendégek csoportba verődve hangosan dalolnak s megzavarják a lakosság éjjeli nyugalomát. Mily törvényes tilalomba ütközik ez a cselekmény?

Válasz. A Kbt. 84. §-a kihágásért bünteti azt, aki nyilvános helyen botrányt okozó részeg állapotban jelenik meg. Az éjjeli csendzavarás: botrány. Ha ennek oka az ittasság, akkor a kérdésben említett esetben a Kbt. 84. §-át kell alkalmazni a csendzavarók ellen.

A duhajságról, rendetlenkedésről és hanyavetiségből eredő éjjeli csendzavarásról egyébként helyhatósági szabályrendeletek intézkednek. Országos érvényű szabályt a Kbt. nem tartalmaz hasonló esetre.

119. **Kérdés.** Hivatalból üldözendő-e a súlyos testi sértés akkor is, ha házastársak egymás sérelmére követik el?

Válasz. A súlyos testi sértés (akár büntett, akár vétség) hivatalból üldözendő minden esetben. E szabály alól az az eset sem kivétel, ha a súlyos testi sértést házastársak vagy közeli rokonok egymás sérelmére követik el.

120. **Kérdés.** Van-e a vadházasságnak (ágyasságnak) büntetőjogi jelentősége a magánindítvány szempontjából?

Válasz. Férfinak és nőnek házasságon kívül való együttélését a törvény általában nem ismeri el olyan viszonynak, amelyet a családi élet kiméltése és védelme szempontjából méltánylásra tarthatna igényt. Ezt a törvény nem is teheti, mert különben erkölcsstelen viszonyt tisztelne meg tapintatos figyelmével. A Btk. 336. §-ának 8. pontja esetében azonban, ha a házközösségi viszonyról vagy közös háztartásban élésről van szó a lopás magánindítványi jellegét meg kell állapítani, ha ágyassági viszonyban élők egymás

kárára követték el. Ebben az esetben sincs azonban a hangsúly az ágyassági viszonyon, hanem tisztán azon, hogy a tolvajjal házközösségben vagy közös háztartásban élt-e a káros vagy sem.

121. Kérdés. *A tettes megbízást kap szolgálatadójától, hogy a postahivatalnál 60 P értékű bélyeget vásároljon. A bélyeg eladását lebonyolító postahivatalnok a tettes által hozott bevásárló könyvbe jeljegyzi az eladást s ezzel nyugtatja is a kiszolgáltattott bélyeg vételárát. Ezt azonban elfelejtli a tettestől átvenni. A tettes látva a postahivatalnok figyelmetlenségét, a 60 P-t magának megtartja. Mily büncselekményt követett el a tettes?*

Válasz. A tettes nem fondorlatosan idézte elő a postahivatalnok ama tévedését, amelynek eredményeképpen magának megtarthatta az átvett bélyegek vételárát. Igaz, hogy ezzel szemben azt lehet mondani, hogy a tettes akkor, amidőn a postahivatalnok a bevásárló könyvben nyugtatta a vételárát, azt szinlelte, hogy fizetett. Am ezzel szemben tény az, hogy a tettes nem azzal a céllal jelent meg a postahivatalban, hogy a sértettet becsapja, hanem akkor érlelődött meg benne a pénz eltulajdonításának szándéka, amikor a postahivatalnok figyelmetlenségét és a kellő körültekintést nélkülöző eljárását észrevette. Tény az is, hogy a postahivatalnok figyelmetlenségét nem a tettes magatartása idézte elő. A tettes rosszhiszeműsége abban áll, hogy a nála felejtett pénzt jogos tulajdonosának nem adta át. Ily körülmények közt a tettes cselekményét nem tekinthetjük csalásnak, hanem a Btk. 367. §-ába ütköző jogtalan eltulajdonítás vétségének, mert a tettes a tévedésből birtokába jutott ingóságot jogtalanul eltulajdonította. A kérdésben említett esetnek megfordítottja, de büntetőjogilag teljesen azon megítélés alá esik az az eset, amikor a pénztáros tévedésből több pénzt ad vissza valakinek, mint amennyi járna s az illető, bár a tévedést észreveszi, a többit elfogadja s magának megtartja.

122. Kérdés. *Az 1890: I. t. c. 107. §-ának c) pontja szempontjából katonai járműnek tekintendő-e az az előfogat, amelyen a csendőrség szolgálatai ügyben utazik?*

Válasz. Igaz ugyan, hogy a Btk. szempontjából a Bp. 13. §-a szerint a »katonai« szó, mint elnevezés a csendőrségre is vonatkozik, igaz az is, hogy bár az újabb rendelkezések értelmében nem a honvédelmi igazgatás alá, hanem a belügyi igazgatás alá tartozik, a m. kir. csendőrség katonailag szervezett testület, ám a kérdésben jelzett szempont szerint a szolgálatban utazó csendőrség előfogatát katonai járműnek mégsem tekinthetjük. Katonai jármű az, amely valamely katonai működés céljára van ideiglenesen használatban vagy a katonaság hivatásszerű szolgálatában a katonai felszerelés, illetőleg felkészültség egyik része. Az utrendészet szempontjából ennek felismerhetőnek kell lennie, még pedig nemcsak a járműnek sajátos jellegéről (feliratáról), hanem a kísérő katonai személyekről is. Az előfogatnak nincs semmi katonai célt eláruló jele. Adott esetben azonban a szolgálatai ügyben előfogaton utazó járór jogosan követelheti, hogy neki kitérjenek, ha szükségét látja. Ha azonban a csendőrségnek mindenki által felismerhető, szolgálatai célokra igénybevett saját járműve lenne, utrendőri szempontból az 1890: I. t. c. 107. §-a c) pontjában biztosított kivételes elbánást a jármű részére jogszerűen lehetne igényelni.

123. Kérdés. *Mi a színházak működésével összejuggó jogszabályok rövid foglalata?*

Válasz. Szintársulat szervezésére és színelőadások rendezésére csak annak van joga, aki a vallás- és közoktatásügyi minisztertől szinigazgatói engedélyt kapott. Színháznýtásra a törvényhatóság közgyűlése ad engedelmet. Nyilvános színelőadásoknak a helyi rendőri hatóság tudtával és engedelmével történhetnek s általában a színházak rendőri felügyelete a helyi hatóságot illeti. A színművek előadására semminemű előzetes vizsgálat (cenzura) nincsen. Ez azonban nem jelenti azt, hogy utólagosan meg ne tilthassa a hatóság valamely szindarab előadásának folytatását, ha az sérti a közérdeket, a közérkölcsiséget vagy az állam biztonságát, stb.

A Kbt. 77. §-a szerint büntetés éri azt a szinigazgatót, aki a vallás- és közoktatásügyi miniszter jogosítványa nélkül vagy bár azzal, de a helyi hatóság engedélye nélkül színelőadást tart.

Szinigazgató és szintársulati tag csak az lehet, aki az orsz. magyar színészegyesület tagja.

124. Kérdés. *Ha valamely nyilvánosan előadott szindarabban valaki ellen becsületsértést vagy rágalalmazást követnek el, kit kell felelősségre vonni?*

Válasz. Ha a sértést maga a szindarab tartalmazza, azért bünvádi felelősséggel a szindarab szerzője tartozik. Elvi akadálya egyébként nincs annak sem, hogy a szerző sértését nyilvánosan előadó színészt is felelősségre vonják. Ha azonban a rágalmozó vagy becsületsértő kifejezéseket valaki ellen önkényesen az előadó színész szötte bele a szindarabba, az illető színészt terheli bünvádi felelősség, a szerzőt nem.

Ha a színmű nyomtatásban is megjelent, a benne elkövetett rágalmozás és becsületsértés sajtóvétség, amelyet a sajtójogi felelősség elvei szerint kell elbírálni.

125. Kérdés. *Köteles-e halászejegyet váltani az, aki saját birtokán levő zárt víz-jellegű mesterséges halásztóban üz halászatot?*

Válasz. Az 1888: XIX. t. c. és az ezt kiegészítő és módosító 1925: XLII. t. c. értelmében a zárt víz medrének tulajdonjoga az ily vízben lévő halakra is kiterjed. Mindkét törvény értelmében a halászat gyakorlása mind idejére, mind módjára nézve csakis a nyílt vizekben van korlátozva, míg zárt vizekben teljesen szabad.

A halászatról szóló törvények végrehajtásáról kiadott 1926. évi 9.510. sz. földmivelésügyi miniszteri rendelet értelmében halászejegyet csak az tartozik magával vinni, aki nyílt vizen akar halászni. Ebből következik, hogy a zárt vizek tulajdonosai halászejegyet váltani nem tartoznak. Az 1925: XLIII. t. c. értelmében a zárt vizekben levő halakkal a zárt víz tulajdonosa azt tehet, amit akar, nem is lenne tehát értelme az ily vizeken való halászás hatósági ellenőrzésének, nem is szólva arról, hogy a halászás ellenőrzése végett a zárt vizet körülvevő magánbirtokon megjelennie semmiféle hatósági közegnek nincs joga.

126. Kérdés. *A tettes a sértett birtokából, nyílt helyről ellop egy bezárt vasládikát. A vasládikát feltörve eltulajdonít mintegy 100 P. készpénzt. Egyszerű vagy minősített lopás-e ez a cselekmény?*

Válasz. A Btk. 336. §-ának 3. pontja szerint tekintet nélkül a lopott dolog értékére, büntetett a lopás, ha elkövetése végett a zárt vagy a megőrzésre szolgáló egyéb készületet (tartályt) feltörték. A lopás jellegén nem változtat

tehát az, hogy az ellopni szándékolt tárgyat rejtő zárt tartályt nyílt helyről lopták el, hogy aztán biztos helyen a zárt tartályt feltörjék.

127. **Kérdés.** *A tettes végighaladván a mezőn, a réten levő száradás végett elszórt szénából 2 P. értékűt ellop. Mi a cselekmény helyes minősítése?*

Válasz. A széna gazdasági termény, ennek a mezőről való ellopása, ha az érték nem nagyobb, mint 60 P, az 1894: XII. t. c. 13. §-a a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás.

128. **Kérdés.** *Mily büncselekmény miatt vonható felelőségre az a tanu, aki bűnügyben hamis vallomást tesz, ha vallomását esküvel meg nem erősítette?*

Válasz. Az esküvel meg nem erősített hamis tanuvallomás a Btk. értelmében hamis tanuzás gyanánt nem büntethető. Ha azonban a vallomás nyilvánvalóan avégből hangzott el, hogy a vádlott javára segítséget nyújtának a bűnvádi eljárás sikerének meggyújtása vagy avégből, hogy a vádlott büntetlenül maradjon, az esküvel meg nem erősített hamis tanuvallomás, mint bűnpártolás vétsége büntethető.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Két betöréses-lopás és egy kísérlet tettesének kézrekerítése.

Nyomozta: VÖRÖS GYULA törzsőrmester (Csurgó).

Az eset négy évvel ezelőtt történt.

1924 október 1-én Hordós Gyula csendőrrel az I. sz. őrzőjárat leportyázására lettem vezényelve. Másnap a hajnali órákban Paragszentmihályhoz tartozó Malomhely tereptárgyhoz értünk, ahol Balogh János ottani malomtulajdonos beszéd közben olyan immel-ámmal, mintha nem volna bizalma a csendőrség nyomozásának eredményéhez, panaszkolta, hogy két nappal előbb szeptember 30-án, virradóra megint betörték a kertjében lévő méhesbe, egy kaptár és egy kas méhet lefojtottak és kb. 80 kg. mézet 600.000 korona (48 P), 19 drb. keretet 190.000 korona (15.20 fill.) és a méhesben száradás végett kiterített 1 drb. vászonszoknyát, 1 drb. szalmából készült méhkast ismeretlen tettesek elloptak.

A lefojtott 2 család méh árával az összes kár 1,169.000 korona (93.90 fill.). A panaszos hangjából kicsendülő bizalmatlanság nem tetszett nekem, mint járőrvezetőnek és meg is kérdeztem tőle, hogy tulajdonképen mi az oka a bizalmatlanságának?

Balogh János erre kijelentette, hogy a csendőröket becsüli, tiszteli a bizalmatlansága tulajdonképen reménytelenség, mert a betörés után eső volt, mely a lábnyomokat elmosta, a tettes pedig nem hagyott hátra olyan bűnjelt, melyről következtetni lehetne annak kilétére és ő sem tud megnevezni senkit, akit gyanusítani lehetne.

Az előző betöréskor azért nem tett jelentést, mert akkor nem vittek el semmit. Kérdésekre bement, hogy az előző betörést is ebben az időszakban követték el, de akkor nem éjjel, hanem nappal.

A panasz vétele után a lakás közelében lévő méhesbe mentünk a helyszíni szemlét megtartani. Ott megállapítottuk, hogy a tettes a méhes közelében összehordott karók egyi-

kével a méhház oldaláról egy deszkát lefeszített, a támadt résen kézzel az ajtót kinyitotta, behatolt, a szalmakast a méhes elé, a virágok közé vitte, ahol kénnel lefojtotta a méheket. Azután bent a méhesben a kaptár ajtaját kinyitotta, ott is lefojtotta a méheket és onnan a mézet keretekkel együtt kivette. A kérdéses szoknyát következtetésem szerint azért lophatta el a tettes, hogy a lopott dolgokat abban elvihesse.

Más nyom vagy bizonyító tárgy, mint egy drótra felakasztott, félig elégett kénszalag nem maradt hátra, ez pedig vajmi kevés támpont volt a további nyomozáshoz. Gondolkozni kellett tehát, honnan és hogyan lehetne kiinduló pontot találni a további nyomozáshoz.

Azon időtájtban a malomban örökre a gyanum nem irányult, mert azok mind jó módu, büntetlen előéletű emberek voltak. Tehát az előző évi betörés kísérletét kellett kiinduló ponttul vennem, annyival is inkább, mert azt nappal követték el. Ezért azt a kérdést intéztem a károshoz, nem emlékszik-e vissza, hogy mikor az előző évi betörést megkísérelték nem dolgozott-e valaki a malom közelében a mezőn. Azt a választ kaptam, igen emlékszik arra, hogy a malomtól körülbelül 500 lépés távolságra, ahol egy tuzta van, a föld végében burgonyát ástak.

Járőrtársammal elindultunk a megjelölt helyre, hozzá kell tennem kevés reménységgel. A földeket épp olyan jól ismertem, mint bent a községben a lakóházakat s így meg oda sem értünk, már megállapítottam, hogy az a szántóföld Varga Mihály paragszentkirályi lakos földmives tulajdona. Járőrtársammal most nevezett lakására mentünk, ahol azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a szőlőben dolgozik. Utána mentünk a szőlőhegyekbe, ahol meg is találtuk.

Megkérdeztem emlékszik-e, hogy előző évben, mikor a malomhelyi dülőben burgonyát ástak, ki járt arrafelé? Varga Mihály megnevezett néhány egyént, akik arrafelé jártak többek között megnevezte Ritecz Sándor paragszentkirályi lakost is, de kijelentette, hogy ő sehol senki mellett vagy ellen nem kíván tanuskodni, mert fél, hogy bosszúból felgyújtják a házat.

Megnyugtattam, hogy titokban fogom tartani vallomását, mire hozzátűzte előadásához, hogy Riteczre különösen azért emlékszik, mert ő nem haladt el egyszerűen a malom mellett vagy nem ment oda be mint a többi emberek, hanem jó darabig ott ólalkodott a malom körül.

Ritecz Sándort úgy ismertem, hogy vagyonos, dicsekvő és vagyonszerzési mániában szenvedő ember. A beszerzett adatok és személyi ismeretem alapján gyanum ellene irányult.

Most Szabó János porrogszentkirályi lakos, kisbirót magunkhoz véve gyanusított lakására mentünk. Nevezett nem tartózkodott lakásában, éppen a kertje végében folyó patakban mosó feleségének vitte le a mosni való ruhát. A kisbirót utána küldtem, hogy hívja fel a lakásába, de ne mondja neki, hogy csendőrök keresik.

A járőrtársamat azzal az utasítással hagytam a lakás előtt, hogy figyelje a lakásban lévő gyanusított anyósát, nem rejt-e el valamit és figyelje meg a viselkedését is. Magam pedig észrevétlenül a kisbiró után mentem és a patak mellett egy fához rejtőztem, azzal a szándékkal, hogy ha jön Ritecz meglepetésszerűen eléje lépek és megkérdezem, hogy hová tette a mézet, amit tegnap hozott?

Ezen tervem sikerült is.

Hirtelen kérdésekre nevezett elhalványodott, egyszerűen

azt mondta, hogy bent van a szobában. A mézet az ágy alatt egy nagy cseréptálban meg is találtuk. Arra a kérdésemre, hogy a mézet honnan hozta, azt felelte, hogy az erdőn vette ki egy fából, illetve annak odujából. Én erre a kijelentésére azt mondtam, hogy jól van, elhisszük, de jöjjön velünk az erdőre és mutassa meg azt a fát, melyből a mézet kivette.

Ekkor nevezett beismerte, hogy ő tört be a Balogh molnár méhesébe tavaly is és most is és ő lopta el a fent irt dolgokat, de tagadta, hogy a megtalált méznél többet lopott volna és azt mondta, hogy a hiányzó kereteket és szoknyát, amelyben a lopott mézet elhozta, megsemmisítette.

Nevezettnek ezen állítása nem felelt meg a valóságnak, mert a további házkutatás alkalmával a kenyérsütő kemencében még egy zománczott fazékban 5 kg. lépesmézet is megtaláltam, amit szintén onnan lopott.

Hogy a további házkutatástól mentesüljön, a kérdéses szoknyát is előadta. A lopott kereteket és az összenyomott szalmakast a mezőn egy kukorica földön rejtette el tőkindák közé. Azt ott meg is találtuk. A házkutatás során 2 uj kincstári katonai nadrág is előkerült, melyeknek a származására azt adta elő, hogy azokat a leszerelésekor kapta.

Ezen állítása sem felelt meg a valóságnak, mert a házkutatás alkalmával kezembe került egy vádirat, melyet a pécsi honvéd törvényszék ügyésze állított ki. Gyanusított engedelmevel elolvastam, mely szerint az ügyész Ritecz Sándor leszerelt honvéd ellen vádat emel, mert 1922. évben Kaposváron két ismeretlen társával az ablakrács felfeszítése után behatoltak a 7. gyalogezred III. zászlóaljának ruharaktárába és onnan a kincstár kárára 5 pár bakancsot, 9 pár lábtekereszt, 10 inget, 2 köpenyt, 2 nadrágot, 5 zubbonyt, 1 alsónadrágot, 2 szvettert, 1 nadrágsziját, 1 drótvágó ollót és 35 lepedőt elloptak.

Megkérdeztem gyanusítottat, van-e erre valami észrevétele, óhajt-e erre vonatkozólag valami felvilágosítással szolgálni? Ritecz erre felmutatott egy, a pécsi honvédtörvényszék által kiállított végzést, mely szerint Ritecz Sándort két hónapi vizsgálati fogság után a vád alól felmenti.

Később nevezett két bizalmi egyén jelenlétében beismerte, hogy a két katonai nadrág az említett honvéd raktárból származik és ő is részt vett a betörésben.

A bűnjelt képező 22 kg. lépesmézet, 19 darab keretet, 1 drb. méhkest, 1 szoknyát megörzés végett a parragszentkirályi község előjáróságának adtuk át, a gyanusítottat pedig a két kincstári nadrággal tényvázlat kíséretében a kaposvári törvényszékre kísértük. Gyanusítottat a mézlopásért hat havi fogházra, míg a katonai raktárban történt betörésért két évi börtönre ítélték.

*

Gyakorlati tapasztalat, számos oktatólagos parancs és a Csendőrségi Lapokban közzétett kimagaslóbb esetek kiderítése világosan megmutatják, hogy pontos helyszíni szemle, a jó helyi és személyi ismeret mennyire megkönnyítik és megrövidítik a legbonyolultabb nyomozást is. Tanulság szempontjából megszívlelendő a járőrvezető szerencsés, leleményes ötlete, hogy nem ragaszkodott csökönnyösen a legutolsó lopáshoz (mert azt éjszaka követték el — az éjszaka sötét — tanu nincs!), hanem visszament egy évvel és a nappal elkövetett lopás tettése után puhatolt, számítva arra, hogy a tettest valószínűleg ugyanis egy és ugyanazon személyben

kell keresnie. Feltevése helyesnek bizonyult és eredményre vezetett.

Amellett még valami tanulsága van ennek a látszatra egyszerű nyomozásnak, nevezetesen az, hogy a járőr az első pillanatban egészen reménytelennek látszó helyzetben sem állott lemondó tanácstalansággal, hanem — gondolkodott! Kereste az összefüggést az egy év előtti és a friss bűncselekmény között s feltett egy olyan kérdést, amire szintén maga sem várhatott olyan választ, amire valamit alapithasson. És mégis így sikerült a nyomozás. Tanulság: csendőr soha, semmilyen helyzetben a reményt ne adja fel.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(17. közlemény).

16. Eljárás ellenszegülő tömeggel szemben.

Ha a vezetők gyors elfogásával és eltávolításával véget lehet vetni egy megkezdett verekezésnek nyílt mezőn vagy kisebb csoportosulásnál a következőképen kell eljárni:

A kivonult csendőrségi osztag parancsnoka legerősebb csendőreinek felét a sor közepére állítja, hogy az elfogást eszközöljék.

Az ő parancsára ezek a csendőrök a legközelebbi vezetőkre vetik magukat a puskákat sulyban tartva, mindegyik megfog egyet bal kezével a mellén és hátra lépve kiemeli a tömegből, szuronyát mellének szegezve s megfenyegetve az illetőt, hogy leszurja, ha ellenkezni fog.

A többi csendőröknek pedig, a parancsnok vezénylete alatt egy időben és rendszer lépésben fölszegzett szuronyokkal tiz lépésnyire a tömeg elé kell jönniök, itt megállanak, a puskát kész helyzetbe veszik. A tömeget figyelmeztetni kell: »Allj! Vissza! Aki megmozdul, lelőjük!« Ezután az előirt módon a vezetők elfogása történik. Azonban ilyen esetekben fegyvert csak a fentebb leirt esetekben szabad használni.

17. A csendőrök eljárása ellenszegülőkkel szemben zárt helyiségekben, vendéglőkben (korcsmákban) stb.

Ha egy vagy több ellenszegülő ellen kell eljárni zárt helyiségben, pl. korcsmában, folyosón, előszobában, a csendőrök töltött puskával és felszegzett szuronnyal lépnek be.

Ha csak két csendőr jár el, mindkettő belép, miután az ajtót gyorsan kinyitották, a helyiségbe és »Itt csendőrök!« kiáltással az ajtót elállják, úgy hogy az egyik háttal áll a fal mellett, a másik pedig a kinyitott ajtó szárnyára támaszkodik és senkit sem engednek magukhoz semmiféle ürügy alatt sem.

Ha több csendőr áll rendelkezésre, akkor hárman vagy négyen léphetnek be a szobába, míg a többiek a folyosón és az ajtónál helyezkednek el tartalék gyanánt.

Ha a folyosón vagy az előszobában nem volna lámpa vagy gyertya, akkor a csendőrök saját lámpáikat használják.

Amikor a csendőr felszólításra a szobában tartózkodók lecsendesednek, követelni kell a korcsmárostól, hogy név és személy szerint jelölje meg a rendzavarókat. Ezután azok elfogatnak és úgy szállíttatnak el, amint az az összegyűlt tömeg vezetőinek elfogásánál van előírva.

18. Az elfogottak elkisérése zárt helyiségekből.

A korcsmákbeli kihágók elfogását és elkisérését mindig

a csendöröknek a helyiségbe belépett fele hajtja végre; ezalatt a csendörök másik fele a rendzavarókat célratartott puskával tartja féken.

A szükséges bilincselést a tartaléksendörök vagy megbízható polgárok segítségével kell végezni.

19. Eljárás foglyok kísérésénél éjjel.

A legnagyobb óvatossággal, teljes figyelemmel és nagy elszántsággal kell a csendöröknek eljárniok, amikor éjjel keresnek büntetéseket, valamint abban az esetben is, ha foglyokkal együtt kell az éjszakát eltölteni vagy abban az esetben, ha erőszakkal kísérelik meg a foglyok kiszabadítását.

Ilyen esetekben az első föltétel, hogy a fogoly jól meg legyen bilincselve.

Mindig gondolni kell arra a lehetőségre, hogy a fogoly barátai és társai megkísérelhetik kiszabadítását.

Ennek elkerülése végett ajánlatos, hogy a kísérés ne szokott és ismert uton történjék, hanem kerülőúton, ismeretlen utakon, amelyek szintén a célhoz vezetnek.

Minden, a csendörök ellen a fogoly kiszabadítása érdekében éjjel intézett támadást azonnali fegyverhasználattal kell visszautasítani.

Ha pedig a fogoly akarná felhasználni társainak a csendörök elleni támadását és ő is támadást vagy szökést kísérelne meg, elsősorban ellene kell fegyvert használni, ezután pedig a többi fogja el.

20. Intézkedések és elővigyázat foglyok éjjeli őrzésénél.

Ha annak szüksége áll be, hogy a csendöröknek a foglyokkal kell az éjszakát tölteni, ez a községi előljárásnál és pedig ha az lehetséges, elkülönített épületben, de mindegyikben biztosan zárt helyiségben történjék.

Ahol jó járású vagy községi fogda van, az a legalkalmasabb az éjjeli megszállásra.

Ha a fogoly veszélyes és vakmerő s ha a csendörök tudják, hogy a lakosság körében társai vannak, akkor a csendörök a helyi hatóságtól kérjenek segítségül elegendő számú jól fölfegyverzett embert.

Az ilyen kisegítő embereknek a csendör mutassa meg és magyarázza meg e segítség célját és kötelességét, figyelmeztetvén őket arra, milyen büntetéssel járna rájuk nézve, ha gyávák és kétszínű magatartásuak lennének s végül fenyegetse meg őket, hogy közöttük az ellen, kinél ilyen szándékot észrevenne, kénytelen lesz fegyvert használni.

Ha a fogoly a számára kirendelt helyiségben van, a csendörnek meg kell győződnie róla, hogy az ajtók és ablakok teljesen jól vannak-e bezárva.

Ha a fogoly veszélyes, és tartani kell a társaitól, akkor az ajtókat és ablakokat belül el kell barrikádozni gerendákkal, butorral, stb. s mindent fel kell használni, hogy a betörés meg ne történhessék.

A helyi hatóság tartozik világításról gondoskodni.

A falubeli segítségből fölváltva kell egy résznek őrt állania. A csendöröknek nem szabad aludniok, sem levetközniök, hanem felöltözve maradnak, mellettük töltve legyenek a puskák s tartózkodjanak közel a fogolyhoz vagy az ajtóhoz.

Csak nagy utazás után van a csendörnek megengedve, hogy pihenés céljából a csizmáját levegye, felváltva aludni is szabad.

A fogoly még biztosabb őrizet alatt van, ha a csendör az éjjeli őrségnek a helyi hatóság jelenlétében elrendeli, hogy a ház körül, melyben a fogoly van, ébren járjanak körül s ha valami gyanusát vesznek észre, ezt azonnal jelentsék a csendöröknek.

Ebből következik, hogy a büntetettek kísérése és őrzése, ha a csendörnek hosszabb üldözés után éjjel vagy estefelé sikerült őket elfogni s nincs rá kilátás, hogy a foglyokkal az éjjeli szállást valamely helyiségben elérje, hanem kénytelen velük egyedülálló tanyákon, kunyhókban az éjjelt tölteni, egész éjjel őrt állván, a legmegerőltetőbb és a legfelelősségteljesebb csendőrségi szolgálatokhoz tartozik.

A fogoly szökésére megfelelő alkalom az, amikor a szobában, ahol a fogoly el van helyezve, nincsen éjjeli edény, hanem a csendörnek a sötét éjben ki kell őt vezetnie.

Ilyen esetekben a foglyot mindenképpen jól meg kell bilincselni és egy csendör által a jól megmarkolt füzölánccon bal kézzel tartandó, míg a másik csendör puskával vigyáz a fogolyra.

21. Eljárás, mikor a fogoly szökést kísérel meg.

Ha valaki megkísérli a fogoly kiszabadítását, akkor egy csendör arra a helyre siet, ahonnan ezt megkísérelték, míg a másik csendör a foglyokra vigyáz.

A kisegítőknél meg kell hagyni, hogy legyen csendben és készüljön a védekezésre.

Ha a veszély esetleg az ablak felől fenyeget, a csendör az ablak mellett helyezkedik el és töltött puskával várja a támadót.

Ahogy észreveszi azt, fennhangon kiáltja: »A törvény nevében állj!« hozzátevé, hogy mindenkit le fog löni, aki megkísérli, hogy az ablakon behatoljon.

Ugyanigy kell eljárni akkor is, ha valaki az ajtón keresztül akar behatolni.

Biztosra kell venni, hogy az ilyen erőszakos kiszabadítást nem egy, hanem több személy fogja megkísérelni.

Természetes, hogy ezek a személyek nem mind egy pontra fognak támadni, hanem megtámadják az összes bejáratokat. Ezért kell, hogy a csendörnek a veszélyhez mértent tudják támogatóikat felhasználni.

Ha pl. az ablakon való behatolás kíséreltetik meg, a csendör a támogatására jövők közül puskával fölfegyverzetteket állítja az ablakhoz, maga pedig ahhoz az ablakhoz megy, ahonnan legnagyobb veszély fenyeget, míg a másik csendör a foglyot őrzi s emellett egyuttal társa mint tartalékra és segítségre számíton rá.

Ebben, valamint minden más hasonló esetben a csendör a puskát és a többi fegyverét a szükség szerint használhatja, miután előzőleg a törvény nevében felszólítja a támadókat, hogy a fogoly kiszabadítása iránti minden kísérlettel hagyjanak fel.

Ha ennek ellenére is megkísérelnék az ajtó betörését, akkor a csendör irányítsa a puskát az ajtónak, illetve arra a pontra, ahol a legnagyobb erővel fessegetik az ajtót, hogy azt kinyissák és a puskát süsse el. Ilyenkor, ha véletlenül nem volna szurony a puskán, semmiesetre se tegye a csőtorkolatot az ajtóra, hanem kissé lépjen hátra, hogy a golyónak nagyobb átütő ereje legyen.

Ha a támadás hosszabb ideig tart és arra lesz szükség, hogy a puskát többször használják a csendörök, akkor nem kell mindig egy irányba löni, hanem különböző irányokba, miután a támadók oldalról és védetten támadnak. A puskát tehát két oldal felé kell használni.

Épp így legyen óvatos a csendör akkor is, amikor a támadók puskákkal vannak fölfegyverkezve.

Ha ez alatt a fogoly megkísérli a szökést és ellenállást tanúsít, röviden meg kell neki mondani, hogy ha megmozdul, leszurják s a fegyver használatával minden késlekedés nél-

kül határozottan utját kell állni az ilyen kísérletnek. Ha a csendőr lámogatására hivatottak a csendőrökkel szemben ellenszegülő vagy a fogoly melletti magatartást tanusítanak, akkor a csendőrök első gondja legyen, hogy észre térítsék és engedelmességre kényszerítsék őket, mert ezek sokkal veszedelmesebbek, mint a kiviülről támadók.

22. Eljárás rablók üldözésénél.

Ha megállapítást nyer, hogy a csendőrség területén rablók vannak, a parancsnok első feladata lesz, hogy azok számáról, képességéről és fölfegyverkezéséről meggyőződjék s hogy azok, illetve orgazdáik rejtekhelyeit felfedje.

Ha a rablórejtekhelyek nem ismeretesek a csendőrök előtt, ha a rablók tartózkodási helyüket egyik helyről a másikra helyezik vagy a területi hatóság határain túl a szomszéd hatósági területre mennek és onnan ismét visszajönnek s ha a rablóbanda olyan emberekből áll, akik nappal rendes munkával foglalkoznak, éjjel pedig fölfegyverzett bandákban fosztogatni és rabolni járnak, megfékezni őket legsikeresebben éjjeli őrzéssel és lesállításokkal lehet, valamint a gyanús házak, tanyák és más különálló tereptárgyak meglepetésszerű átkutatásával lehet.

Ha azonban az állomásparancsnoknak sikerül megbízható értesüléseket szerezni arról, hogy a rablók hol vannak, úgy mindenekelőtt megbízható személyek útján pontos adatokat kell szereznie a rejtekhely fekvéséről és viszonyairól, valamint a vidék terepviszonyairól, amely a rablók rejtekhelyét körülveszi.

A leggyakrabban csakis ilyen módon válik lehetségessé a parancsnok számára, hogy megítélje vajjon a rendelkezésre álló erő elegendő lesz-e vagy pedig azonnal kell kérnie az állomás megerősítését, hogy a szándékolt vállalkozásnak a kívánt eredményt biztosítsa.

Meggondoltság, szemfülesség, körültekintés és jó felkészültség szükséges a rablók elfogásához.

Ha a csendőrnek megbízható helyről jelentik, hogy valamely pontosan megjelölt rejtekhelyen rablók rejtőznek, ott kell őket meglepni és elfogni.

Ilyen vállalkozásnál a legnehezebb észrevétlenül megközelíteni a rablók rejtekhelyét, pl. magában álló kunyhót, stb., ezért ilyenkor nagyon óvatosságnak kell lenni.

A gyengébb csendőrállomásoknak (3—4 csendőrből állóknak) fölfegyverzett erdő- és mezőőrökkel, a hatóság által fölfegyverzett helybeliekkel való megerősítést kell kérniök, időelőtt senkivel sem közölve a vállalkozás igazi célját.

(Folytatjuk.)

TÁROGATÓ

a legkönnyebb fúvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyárból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedük, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részlelfizetés!

HIREK

Kitüntetés. *Kormányzó ur Öjóméltósága* elrendelni méltóztatott, hogy *Száhlender Béla* m. kir. altábornagynak, a m. kir. honvédség és m. kir. csendőrség fegyelmének megszilárdítása, valamint a m. kir. csendőrség fejlesztése és kiképzésének a mai magas fokra emelése érdekében kifejtett, az átlagon messze felülemelkedő kimagaslóan hazafias és eredményes szolgálataiért *különös dicsérő elismerése* tudtul adassék.

Dicséretes: A m. kir. csendőrség felügyelője *Kövesdi Mihály* a debreceni csendőrkerület állományába tartozó tiszt-helyettes, 25 évi csendőrségi szolgálata alatt, különösen pedig irodai szolgálatban kifejtett példásan buzgó és kiváló működéséért és *Bokor Imre*, ugyancsak a debreceni csendőrkerület állományába tartozó tiszt-helyettes 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különféle beosztásokban teljesített buzgó és kiváló működéséért *csendőr-felügyelői dicsérő okirattal* látta el. — A m. kir. debreceni VI. csendőrkerület parancsnoka *Gócz István* tiszt-helyettes több rendbeli betöréses lopás tetteseinek, fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és szakavatottsággal eszközölt nyomozás során történt kiderítéséért s a tetteseinek ekként az igazságszolgáltatás kezébe történt juttatásáért, *dicsérő okirattal* látta el.

Megint két életet tett tönkre az ital. *Csete Lajos* kecskeméti osztályhoz tartozó lakiteleki örsbeli őrmester nem vonult be múlt hónapban Kiskunhalasra engedélyezett szabadságáról, mignem anyaörse arról értesült, hogy nevezett a határban lévő erdőkben bujkál. Felkutatása céljából az örsöt megerősítették és így sikerült *Csete* őrmestert elfogni. Szökésének nem tudta okát adni, elmezavart szinlett, de a kivizsgálás adatai szerint nevezettet a könnyelmű életmód és a szesz ital mértéktelen élvezete vitte a bűnbe. Sok polgári egyénnek, főleg pedig az örskörlet valamennyi korcsmárosának maradt kisebb-nagyobb összegekkel adósa. Kiderült az is, hogy folyó évben két új kerékpárt vásárolt részletre. Az egyiket zálogba tette, a másikat pedig egy polgári egyénnek eladta. Nevezett elfogása után tényvázlat kíséretében a szegedi honvéd fogháznak adatott át.

Juhász Károly, a balatonkenesei örs állományába tartozó őrmester eltávozást kapott örséről, lerészegedett, az állomás személyzetét hántalmazta, az állomáselöljáró laká-

**Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Gimbalom
Harmonika
Gitara**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók. Művésziesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzékét ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőröknek részlelfizetés! kedvezmény

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója

világhírű **THE WHITWORTH** kerékpárok

csendőröknek 16 pengős havi részletre. Kerékpár alkatrészek lánc, pedál stb. gyári árban, külsők P. 6'80-tól, belsők P. 2'10-től. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve. **LÁNG IMRE** műszerész-mester, kerékpár és gyermekkocsi gyári raktára, Budapest, Teréz-krt. 3 (sarok üzlet). Árjegyzék 650 képpel ingyen.

Ne ügynök útján vegyen.

sába vezető ajtó ablakait betörte, majd a helyszínrre siető s vele szemben fellépő *Farkas Ferenc* őrmester és *Szigeti József* csendőrből álló furdögyeleti járőrre kézzel támadott, utasításainak nem engedelmeskedett, botránysosan ordítani és káromkodni kezdett, mire nevezettet a járőr elfogta és megbilincselve a veszprémi osztályparancsnokságnak átadta.

Mikor okulnak már, akik arra rászorulnak s azok, akiknek módjukban áll az alkohol rabjává süllyedt csendőr kezéből még idejében kiütni a poharat.

Elöléptek: A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben *örmes-terré: Frei Mihály, Gyurkó László, Tari Kálmán, Bekő Gyula, Horváth István III., Semmi Kiss Imre, Onodi János, Szalay József, T. Nagy Imre, Kiss Gábor I., Gubinyi Mihály, Mészáros István, Agoston Gábor és Nyirő Lázár* csendőrök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben: *Bodoky László* százados *Bus Margit* urhölgygel Kecskeméten. *Horváth Fülöp* őrmester *Csipán Honával* Dunavecscén.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szíves figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben min-

denkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozásu vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám“.

Sok kicsi sokra megy. A Cs.—20. utasítás II. fejezet 3. pontjának 4. bekezdése értelmében a szabadság első 14 napjában 20 fillér levonással kell a napibetétet visszatéríteni.

Hosszu ősz 379. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában »F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi« jeligére küldött üzenetünket. 2. Csendőr legénységi állományuak nősülése nincs meghatározott összegű házassági óvadéktökéhez kötve. A szabály az, hogy az a házasság által a csendőr anyagi helyzete javuljon, vagyis a megélhetése a családjával együtt is legalább ugyanolyan színvonalon maradjon, amilyen színvonalon nőtlen korában volt. Hogy az ara az erkölcsi kívánalmak mellett anyagiakban is megfelel-e a követelményeknek, azt az előjárók állapítják meg esetenként. Hogy az ara bármilyen előre nem látható esetre, tehát esetleg teljes munkaképtelenség esetére is megélhetést biztosítson, ahhoz szükséges volna az, hogy az arának vagyona, még pedig meglehetősen tekintélyes vagyona legyen. Ezt a csendőrlégénység nősülésénél nem kívánják meg az előírások.

Havasi gyopár. 1. Budapesten a nyomozó osztály parancsnoka. 2. Ha szolgálatképesnek érzi magát, szerezzen be a kerületi orvosfőnöktől (honvéd orvostól) bizonyítványt, hogy szolgálatképes s e bizonyítvány csatolásával nyilván tartó gazdasági hivatala útján kérje a belügyminiszter urtól (VI. b. osztály), hogy ténylegesítették, illetve újabb felülvizsgálat elé állíttassék.

Kaposvár. Sajnos, azt a felvilágosítást kaptuk, hogy kérelme nem teljesíthető. Nem lehet rá lehetőséget, módot találni.

Lesállítás. Ha az őrsparancsnok a járőrnek 1 óra lest ir

JANINA CLUB hüvely	100 drb.	30 fill.
JANINA CLUB hüvely 200 drb.		
1 dobozban		50 fill.
JANINA EXTRA hüvely, kü-		
lönlegesség, 1 dobozban	200 drb.	100 fill.
JANINA parafás végű hüvely	100 drb.	40 fill.
JANINA 1-es hüvely, vékony	100 drb.	30 fill.
LE MARCHAND aranyvégű		
hüvely	100 drb.	40 fill.
JANINA PÁPIR	60 drb.	8 fill.

OPERA

RUHÁZATI VÁLLALAT

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak, selvmek, fehérneműek, szőnyegek a csendőrség tagjainak készpénzárban,
8 havi részletfizetésre

Ugyanilyen feltételek mellett árusítunk: vas- és rézágákat, gyermekkocsit, sodronybetétet, matracot stb.

KIVÁNATRA ÁRJEGYZÉKET KÜLDÜNK!

Világ-
hírű

kerékpárok, varrógépek

a legjutányosabban, csekély havi részletfizetésre is

BACHRACH ALADÁR Iűüzletében, BUDAPEST,
VII, Dohány-utca 68. sz.

elő, akkor az órjárt tartamához 1 órát kell hozzáadni. A Szut. 471. pontjának megfelelő részét ebben az értelemben kell alkalmazni.

Nágócs. Nem sajtóhiba, mert a távolság növekedtével több és több időt ír elő a Szut. kilométerenkint.

Kevevára. Olvassa el az 1925. évi 24. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 167.170/VI. b. 1928. sz. B. M. rendelethez csatolt 7000/M. E. 1925. sz. kormányrendelet 74. §-át.

D. B. Megelőző szolgálati idejét csak akkor vehetik figyelembe, ha szolgálati uton erre vonatkozólag a belügyminiszter urhoz (VI. b. oszt.) kérvényt terjeszt elő. E nélkül csak a legalacsonyabb szolgálati pótdíjra lehet igénye.

Szamosujvár. Olvassa el mai számunkban »D. B.« jellegre küldött üzenetünket. Levelében talált 16 fill. bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Füredő. A vezényeltetési pótdíj illetékes.

Magistratus. 1. A törvény ugyan csak 4 középiskolát ír elő a segédhivatali tisztviselői állás eléréséhez, de értesülésünk szerint ma már ide is csak érettségivel lehet bejutni. A VII. fizetési osztályig léphetnek elő. 2. Az előbb irtak után ez a kérdése tárgytalan. 3. Sem oda, sem vissza nem engedélyezik. 4. Polgári. 5. Amint mi kiszámítottuk még félévig kell szolgálatot teljesítenie. A törvény végrehajtási utasítását ön hibásan értelmezi. Különben olvassa el lapunk f. évi számában közölt 48. lekszikon válaszunkat. Ugy látjuk, hogy ön ezzel az egész kérdéssel nincs eléggé tisztában s a törvény paragrafusait hirtelenében átfutva, téves magyarázatokat s azok alapján tulvérmes reményeket fűzött az igényjogosultsági igazolványhoz. Kissé szerényebb igényekkel kell az igényjogosultaknak az állam pártfogását várnia, különösen ma, amikor diplomás emberek is állás nélkül várják a jó szerencsét.

Olt. 1. Az 1926. évi 24. sz. Csendőrségi Közlönyben közölt 121.087/el. VI. c. sz. B. M. rendelet 1. pontjában s ugyanezen rendelet mellékleteként csatolt öltözeti táblázatban nézze meg. 2. Vadnak pusztá kézzel való elfogása a belügyminiszter elvi jelentőségű döntése szerint az

1883. évi XX. t. c. 26. §-ába ütköző és 600 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő kihágást képez.

Maros-háromszög. Kérdéseire a lekszikon rovatban találja a választ.

Helemba. Válasz a lekszikon rovatban. Furcsa jeligét választott, érthető szó is lehet feltűnő s össze nem cserélhető jelige.

Csendőr járőr. 1. A Szut. 330. pontjának 4. alpontja alapján senki ellen sem lehet fegyvert használni, aki a járőr elől elszalad. Ha elszalad, akkor kizártak azok a feltételek, amelyek alapján ennek az alpontnak az értelmében a csendőr fegyverét használni jogosult lehetne. Ez az alpont éppen arra ad a csendőrnek jogot, hogy fegyverét használhassa az ellen, akit más módon nem lehet lefegyverezni, akitől tehát csak fegyverhasználat útján lehet a fegyverét elvenni. De aki elszalad, ugye az ellen nem szükséges fegyvert használni oly célból, hogy lefegyvereztessék s így a csendőrré ne legyen veszélyes? Ön belekeveri ebbe a kérdésbe a Szut. 312. pontjának 23. alpontját, holott az az elfogásra vonatkozik. S ennek az alpontnak az alapján azt szeretné kikövetkeztetni, — ha leveléből jól sejtjük — hogy a menekülő orvadász ellen is jogos lehet a fegyverhasználat, mert hiszen mint ön írja az orvadász is olyan, »aki gyanus körülmények között a közbiztonságra veszélyesnek tekinthető.« Ez igaz lehet, de azt sehol sem találja a fegyverhasználatra vonatkozó pontoknál, hogy az ilyen egyén ellen a fegyverhasználat jogos lenne, ezeket csak el kell fogni. A Szut. 330. pontjának 5. alpontjára gondolt ön valószínűleg, de ennek a pontnak az alapján sem lehet az orvadász ellen jogos a fegyverhasználat. Erre vonatkozólag olvassa el a 339. pont második bekezdését, abból láthatja, hogy az orvadászt nem lehet veszélyes gonosztevőnek tekinteni s így menekülése esetén sem szabad ellene fegyvert használni. Ha összekeveri az elfogást és fegyverhasználatot s a Szut. egyéb pontjait egymással, akkor a Szut.-ban soha sem fog kiigazodni. 2. Erre a kérdésére a lekszikon rovatban találja a választ.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

A Csendőrségi HIRDETÉSEKET

Lapok részére

kizárólag **Balogh Sándor** hirdetőirodája

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: Aut. 157—83.

Mindenemü megkeresések erre a címre intézendők.

Világ-hírű Kerékpárok, Varrógépek

Szenzációs árleszállítás. — Részletre már havi 12 pengőtől.

HUBERT Budapest, Thököly-ut 3.
(Keleti pályaudvarnál)

BECZÁSSY ANDOR

ékszerszalonia a Societé Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co, Julliard et Cie Cortébert és La Chaux de Fonds Cortébert Watch Co svájci óragyárak magyarországi képviselője

BUDAPEST, Kossuth Lajos utca 4. szám. 1. emelet, 2. ajtó.

ajánlja a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrségnél szolgálati óra gyanánt forgalomba hozott és **kitűnően bevált Phénix és Cortébert gyártmányú szolgálati-zsebórákat**, valamint **Luxor ébresztő órákat**.

A Phénix és Cortébert órák, valamint a Luxor ébresztő óra a m. kir. Csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon, vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölésével. Az első részlet a megrendelést, illetve az óraleszállítást követő hó 1. napján esedékes. — Raktáron tart ezenkívül mindennemü arany-, ezüst- és ékszerárut a legmérsékeltebb áron és kívánatra, levélbeli megkeresésre, megbízottját gazdag választékkal küldi vidékre is.

A **Phénix és Cortébert órák** valódi **svájci gyártmányok**, tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bírnak és **10 évi jótállással havi 5 pengős** részletfizetéssel mindössze **30.— P-be** kerülnek

A Phénix és Cortébert órák fölülte állnak minden más hasonló gyártmányú óráknak. Teljesen pormentesen zárnak és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódás mellett is a lehető legpontosabbak, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmasak**.

A Luxor ébresztő német gyártmány, csinos külsővel, erősen világító számlappal és ismétlő ébresztő szerkezettel bír. Ára — ugyancsak 6 havi részletfizetésre — **24.— pengő**.

Megrendelő katonai parancsnokságoktól számtalan elismerést és megelégedést nyilvánító levél birtokában van a cég.

B. I. csendőr, Balatonboglár. Ilyen esetekben az örsparancsnok kérje a szárnyparancsnokság utbaigazítását, mert itt nem közölhető okokból a kérdés sokkal kényesebb, mint sem gondolná az ember. Lehet, hogy jogos, amit természetesen tudnia kell igazolni az illetőnek. Az igazolást lehetőleg feltűnés nélkül kell foganatosítani s ha olyan felvilágosítást kap az örs, aminek az elfogadása tekintetében esetleg nem érzi magát hivatottnak, akkor a szárnyparancsnokságnak kell jelentést tenni. Ha azonban az igazolás semmiképen sem állja meg a helyét, akkor a Szut.-nak a levelében említett pontja alapján kell eljárni. Az a bizonyos lap még nem adja meg az illetőnek a jogot, más alapon kell igazolnia eljárása jogosságát.

Buzavirág. Kérvények sorsának nem járhatunk utána, mert arra lehetetlenség magunknak időt szakítani. Az értesítést majd megkapja. Esetleg ott megmondhatják, ahol a kérvényét beadta.

Zics. Válasz a lekszikon rovatban.

Alpár. 1. A jövő évi utmesteri tanfolyam kérdését még nem döntötték el. November körül döntenek. Annyi azonban már is bizonyos, hogy az eddigi 8 altiszt helyett a jövőben csak 4 altisztet vesznek fel tanfolyamonként. Figyelje a Budapesti Közlönyt, a pályázatok ott jelennek meg. 2. Ha tényleges szolgálatban álló pályázik, akkor szolgálati uton kell a kérvényt benyújtani, ahhoz a kérvényezőnek nem kell csatolnia semmit, mert az anyakönyvi lapját és a minőségnyelvi táblázatát az előjáró parancsnokságok a kérvényhez csatolják. Könyveket a tanfolyamon kapnak 3-6 havi szabadságot szolgálati uton a kerületi parancsnokságtól kell kérnie a pályázati kérvénye felterjesztésével egyidejűleg. Meghosszabbítást külön kell kérni annak idején.

R. J. csendőr, Battonya. A hadikórházak irattárai Budapest, a II. sz. honvéd és közrendészeti kórházban vannak.

A levelében irt név helyesen: Sternschuss János. Tudomásunk szerint szülőföldjén, Lengyelországban tartózkodik.

Messzelátó. 1. Alkalomadtán nézze meg a szárnyparancsnokságnál a Honvédségi Közlöny 1913. évi évfolyamában közölt 9782/eln. 2. sz. H. M. rendeletet. Ez olyan hosszú rendelet, hogy mi nem közölhetjük az egészét, azt pedig nem irta meg, hogy ön milyen címen gondolja magát igényjogosultnak.

Körváros. A g. tiszthelyettesi tanfolyam Budapest f. évi október hó 1-én kezdődik. A hallgatók azok közül kerülnek ki, akik már régebben jelentkeztek; ezek őrmesterek és törzsőrmesterek és a gazdasági hivataloknál próbaszolgálatot teljesítenek.

Kolozsvár. Olvassa el lapunk mai számában »Hosszu ősz 379« jellegre küldött üzenetünk 2. pontját. Az az intézkedés, amit levelében ír, már hatályát veszítette.

K. Sz. A Szut. 21. mellékletének 16. pont b) alpontja.

Tatai csendőr iskola. Az oktatók felfogása a helyes.

Amarant. 86. 1. A Szut.-nak is és a Csüsz.-nek is eleget kell tenni, mert az ellentét csak látszólagos, ha a dolgok lényegét vesszük s mindkét intézkedés a célt tekintve megállja a helyét. 2. Nem szükséges, hisz nincs is mit bevezetni. 3. Nem tudjuk, hogy a felvetett kérdés a gyakorlati életben került-e felszínre vagy pedig csak mint elvi érdekesség került-e szóba. Az előbbi esetben azt a járort, amelyik miatt ez konkrét probléma volt, meg kell nevelni, utóbbi esetben pedig utalunk a Szut. 287. pontja 2. bekezdésének 3. mondatában foglaltakra. Az ott lefektetett elv a szolgálat időtartamára való tekintet nélkül mértékadó. 4. Nagyobb községekben helytálló a levélben irt megoldás, kisebb községekben az sem szükséges. A járörvezető bejegyzései elegendő támpontot nyújtanak az ellenőrzéshez, hogy a rendelkezésre álló időt a járör kellőleg felhasználta-e.

MORT poloska-, rovar- és légyirtószesz

Poralakban is kapható
Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei utca 14.

FOX

a legjobb **szalagos légyfogó**

Konyhák és istállók részére
óriás alakban is kapható.

Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára.

Budapest VII., Cserei utca 14

12 havi részletre bútort

kaphat háló-, ebédlő-,
úrszoba- és konyha-
a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig. — o —

BLEIER Rákóczi-út 30. Félelemelet.

BUTORCSARNOK

ERNST GYULA, **Budapest, VII., Dohány-utca 33.**
(Klauzál-utca sarok) és **Dohány-utca 50.**

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác**
butoráruháza. Budapest, VI., Dessewffy-
u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-
ut között). Szállít
készpénzárban kedvező fizetési feltéte-
lekkel **elsőrendű butorokat.**

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Előnyös 20-24 pengős havi részletre.
Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárok
840 pengőért.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nyergeket **nagybani, eredeti gyári árban**

külső gummikat 6'80, belsőket 2'10 pengővel. — Kerékpárok 136 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpárnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben — o — Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen

BUTOR részletre

olcsón VI., **Ó** Budapest **3.**
ulca
Postások és rendőrség szállítója.

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58-60

Ófensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(23).

— Nem tudott róla? Pompás. Ha kiképeztetné a hangját még az operában is beválna. — Erősítette Eta és meghitt csevegésbe vonta Gál Imrét, aki Eta vonzó egyénisége mellett sem merült el annyira a kedves tereferében, hogy ne érezte volna meg amint arcát időkint megcirógatta Gizí meg Szilvia egy-egy érdeklődő meleg pillantása.

A vidám női szó gerlekacagása pezsdítően csendült bele a zene dallamos zsongásába. Dal, vig kacaj, szép szemek ragyogása, mint bűbajos ígézet könnyen leberták Gál Imre fogékony lelkét, szívesen otffelejtkezett a vidám és kedves társaságban.

XXXI.

Az égre tornyosodó jegenyefenyők alatt a málnabokrokkal szegett mély uton két csendőr igyekezett az erdő sűrűjén átderengő tisztás felé. A macskakörmös szederindák megkapaszkodtak a ruhájukon, mintha visszafognák, marasztalnák őket. Ugy kellett vigyázva, egyenkint leszedni, nehogy a ruhát eltépjék.

— Vacsorára hazaérünk, — mondta Bus Ambrus, de Czirók Abel nem felelt, mert éppen kijöttek a tisztásra és az elébetáruuló tájkép annyira lekötötte, hogy szótlánul gyönyörködött a természet szépségében.

A zöld pázsit virágain függő harmatcseppeket a letűző napsugár csillogó gyémántokká varázsolta. Az erdő szegélyén, mint őrtálló gulaóriások elszórtan zöldeltek a hatalmas rozmaringfenyők. Előttük a meredek szélén védőbástyaként mohosodó sziklatömbök meredeztek a felhőtlen kék ég felé. Fent a magasban szélesre kitárt szárnyain prédára leső szirti sas lebegett szinte mozdulatlanul. Éles szeme hamar meglátta az egyetlen hatalmasságot, akitől tartott, az embert. Sebes szárnycsapással vonult el a csendörök elöl és gyorsan eltűnt a kéklő messzeségben.

— Ni ott egy kutya valami vadat gyömöszöl.

Czirók Abel a napsütötte gyepen mozgolódó barna foltra mutatott. Nesztelen léptekkel lassan közelebb mentek és akkor látták, hogy a mozgolódó bolyhos szörű gombolyag két játszadozó medvebocs.

— Két kis mackó, — sugta Bus Ambrus. Nevető arccal nézték a mackók mulatságos játékát, amint összeölelkezve hemperegtek és vigan hengerbuckáztak.

— Hazavisszük őket, — mondta halkan Czirók Abel.

— Maga felveszi a karjára az egyiket, én a másikat. A balkaron elvihetjük hazáig, ugysis innen most már egyenesen hazamegyünk. Micsoda öröm lesz az örsön, hogy fognak mulatni a többiek, ha a mackókkal beállítunk a laktanyába.

Egyszerre nekiugrottak a mackóknak és mindegyik felkapott egyet. A mackók annyira megrökönyödtek, hogy eleinte mukkanni se mertek. Bal karjukra ültették a kis bocsokat és nevetve megindultak a kanyargó ösvényen lefelé. A mackók azonban úgy látszik rájöttek, hogy most elviszik őket és sivalkodó sirással élénken tiltakoztak személyes szabadságuk illetén megsértése ellen. Czirók Abel csittitgatva meg-simogatta a kis mackó buksi fejét.

— No ne sirj mackó. Nem lesz rossz dolgod. Kapsz tejet, cukrot, mindenféle jót, hogy megdagad a kis hasad. mint a hordó.

— Az ám, adok neki cukrot, — szólt Bus Ambrus és a járőrtáskájából előkotort pár szem cukrot.

Egyszerre harsogó fujtatás és dübörgés hallatszott a hátuk mögött. Jött az anyamedve. Valószínűleg ott málnázott

a közeli sűrűben és a bocsok sirására böszülten tört elő. Legelőbb Bus Ambrust érte el. Karmos karjával a combjába kapott. Bus Ambrus fájdalmasan felkiáltva megfordult és amikor a hatalmas medvét meglátta ijedtében elájult. Alétan terült el a gyepen.

Czirók Abel ledobta a mackót és lövésre kapta a puskát. Gyorsan célzott, gyorsan lött. Hétszer durrant a puska, de a fenevad fel se vette. Csak prüszkölt egyet-egyet, hogy annál dühösebben támadjon.

Bömbölve állt két lábra és úgy rontott Czirók Abelre, kinek szörnyű gondolat villant át az agyán, hogy nincs már töltény a puskában. Még újra töltene addig a fenevad széjeltépheti. Elszántan két kézre kapta a szuronyos puskát, hogy keresztül szurja a medvét, de az hatalmas mancsával rácsapott a puskára. Épp a szuronyt érte. A hegyes acél átszaladt a mancsán, csurgott a vére. Vészettül bögve rángatta, de annál nagyobb sebet kanyarított a szuronybordák éle. Czirók Abel a puskát hátrahuzva kirántotta a szuronyt a medve mancsából, hogy a szívébe szurhasson. De a medve óriás erejével kiragadta a kezéből a puskát és darabokra törte. Czirók Abel megkövülten nézte a fenevad dühödt tombolását és a zsebkése után tapogatott. A medve eldobta az összetört puskát és hátrazongató üvöltéssel vetette magát a védtelen Czirók Abelre. Halálos ölelés volt, amint hatalmas mellső lábaival átkarolta. Pár perc alatt szétmarcangolta, izekre tépte. Amint szerencsétlen áldozatát széjjelszaggatta, lelohadt kegyetlen vad dühe, mind halkabban morgott. Azután egykedvűen dörögve csoszogott ide-oda és a véres tetemet rözsével betakarta. Elégedetten nézegette művét és aztán megnyugodva elfordult. Ekkor meglátta Bus Ambrust. Harsogó üvöltéssel rontott feléje. Bus Ambrus meg se moccan. Ajultan feküdt a gyepen, mint a halott. Tenyerét, amelyik még cukros volt a kis mackó nyalogatta. A medve lehajolt hozzá, körülszaglászta, morgott egyet és aztán otthagya. Vérző mancsát nyaldosta és sántikálva cammogott lefelé, hogy sebeit a forrás hűs vizében áztassa. A két kis mackó röfögve totyogott utána.

XXXIII.

A havasi erdőkből a famunkások hetenként egyszer, szombat estére járnak haza a faluba és vasárnap délután szoktak visszamenni a havasra. Szerencséje volt Bus Ambrusnak, hogy véres medvekalandja éppen vasárnapra esett, mert máskülönben a járatlan helyen gyámoltalanul elpusztult volna. Alighogy a medve elhagyta, famunkások jöttek és azonnal rátaláltak. Ugy ahogy bekötözték és lehozták az örsre. Bár éjszaka volt már, mire a laktanyába értek, a sebesült rögtön orvosi segítségben részesülletett, mert a faluban lakó körorvos is szerencséje otthon volt.

Amikor Bus Ambrus magához tért nem tudott semmit Czirók Abelről és elszörnyedve hallotta a famunkásoktól, hogy szegényt a medve széttépte és rözsével betakarta.

Czauber örmester azonnal szolgálatba vezényelte Gál örsvezetőt és Vigh Menyhért csendőrt.

— Keressék meg a szegény Czirók Abel holttestét és őrizték addig, míg kijön a főhadnagy ur. Én majd intézkedem koporsóról, mindenről, embereket is küldök fel, akik a holttestet majd lehozzák a temetőbe. Maguknak ne legyen más gondjuk, ne csináljanak egyebet, csak a holttest mellett maradjanak, amíg kijön a főhadnagy ur a helyszínére.

Már hajnalodott, amikor Gál Imre Vigh Menyhért csendőrrel a laktanya kapuján kilépett. Szótlánul mentek az uton. A laktanyával rézsut szembenlévő ház boltajtója előtt egy pókhasu kazár állt. Amikor a csendöröket meglátta visszahúzódott a boltajtóba és elfordulva köszöntésképen egy kicsit megbillentette bársonyszörű kalapját, éppen csak annyira,

hogy a fejebuján ülő kis sábeszsapka kissé kilátszott. Sárgafényű, ravasz, véres szemében mindent semmibevevő, tekintélyt nem ismerő elbizakodott önteltség sunyi alázatosságba olvadt Gál Imrét bántotta az immel-ámmal való köszöntés s alig hogy fogadta.

— Ki ez a koránkelő kazár? — kérdezte Vigh-tól, amint tovább mentek.

— Ez szatócs. Ejnye, nem jut eszembe a neve, pedig tudtam, — felelte Vigh s némi fejtörés után folytatta. — Valami Avrum, de milyen, ejnye no, itt van a nyelvemen. Igen most már tudom. Huss Avrum.

— Reggel nyolc órakor szokták az üzleteket kinyitni s ez már hajnalban kint áll a boltajtó előtt. Vajjon mi dolga lehet? — kérdezte Gál Imre szinte csak hangosan gondolkozva.

Vigh Menyhért visszanezett, de már nem látta a kazárt. Kicsit eltűnődött a kérdésen és aztán hirtelen ötlettel válaszolt.

— Lehet, hogy meghallotta, amikor a famunkások behozták Bust a laktanyába. Talán azokkal beszélt és azért jött ki a boltajtó elé.

— Lehet, — szólt Gál Imre elgondolkozva. Csendőri ösztöne pedig megjegyezte magának, hogy ezt az arcot és ezt a nevet nem felejtí el.

A falu szélén egyszerre rájuk köszönt valaki.

— Jó reggelt csendőr urak.

Krizsán volt, a medveölő. Rutén paraszt. Egyik tökéletes példánya ennek a remek emberfajtának. Karcsu, magas, szép ember. Haját behintette már a dér, de az arca olyan üde, pirosposzsgás, hogy zavarbajött volna az, aki korát ki akarta volna találni. Jobb orcáját csunya sebforradás rutította el, azonban deresedő szakállá látatlanná takarta a rut heget.

Élesre fent fejszét tartott hatalmas vállán. Nagy, szélesmarkolatu kés kandikált ki a tüszőjéből. Mögötte éppen olyan hatalmas, szép szál legény lépkedett szerényen, szótlanul. Egészen olyan volt, mint Krizsán, csak jóval fiatalabb.

A csendőrök kezét fogták Krizsánnal, ki intett a mögötte jövő legénynek.

— Az öcsém, Iván.

A legény tisztelettudón levette a kalapját és a csendőrök elé lépett. Boldog arccal fogadta a kézszorítást, amikor a csendőrök vele is kezét fogták.

— Hallottam, hogy szegény Czírok urat széttépte a medve.

— Odamegyünk, hogy megkeressük a holttestét.

— Én is odatartok. Ha megengedi örsvezető ur, együtt mehetnénk.

— Tessék csak, jöjjenek velünk, ha már egyfelé megyünk.

Mondta Gál Imre s elindult Krizsánnal. Vigh mögöttük jött Ivánnal.

— Sajnálom szegény Czírok urat, derék ember volt. Kár érte. Szomorú dolog, hogy ilyen rut vége lett.

— Bizony kár érte. Nem sejtette volna, hogy ilyen halála lesz.

— Hát meggondolatlan volt szegény és a halálával fizetett azért, hogy nem volt elég óvatos. Hiszen gondolhatta volna, hogy a bocsok közelében kell lenni az anyamedvének, mert az ilyen kis mackók nem járnak még az anyjuk nélkül.

Gál Imre a Krizsán széles vállán nyugvó fejszére nézett.

— Favágásba mennek?

Krizsán nevetett és levette a fejszét a válláról. Büszke örömmel nézte fényes élet és aztán visszaakasztotta a fejszét a vállára.

— Ó, dehogy kérem, nem arra tartjuk mi a fejszét.

Ugy-e Iván? Nem fát vágunk vele.

— Hát?

Medvére uram. Nem vagyunk mi famunkások, hanem medvevadászok.

Gál Imre csodálkozva nézett végig Krizsánon.

— Most is medvére mennek?

— Igen. Azt akarjuk leteríteni, amelyik a szegény Czírok urat széjjeltépte.

— Hol van az már?

— Ott lesz az kérem. Ugy gondolom, hogy ott, ahol a bocsok voltak, ott lehet a medve barlangja.

— Nem biztos, mert úgy hallottam, hogy eljárnak ezek a fenevadak messzire a nyájak után.

— Előfordul. De kérem, örsvezető ur, az a szokása a medvének, hogy ha embert széttépett betakarja rözsével és aztán addig mig el nem kerül onnan a holttest, időnkint odajár megnézni.

— Ugyan? Lehet, hogy azt nézi, hogy megvan-e még?

— Lehet. Hát arra számítunk mi ketten, hogy most még ott kapjuk a bestiát.

Gál Imre megint végignézett Krizsánon s aztán hátrafordult és Ivánt is éppugy megnézte. Krizsán észrevette Gál Imre vizsgálódását.

— Mit néz örsvezető ur?

— Nézem, hogy hol a puskájuk, mert sehol se látom. Krizsán nevetve legyintett a kezével.

— Puska? Medvére? Dehogy is kérem. Nem való a puska medvevadászathoz.

— Már hogy mondhat ilyent Krizsán? Én azt tartom, hogy csakis a puska.

— Pedig nem örsvezető ur. Nekem elhiheti. Még talán ha robbanó golyóval töltik, talán, de nem biztos. Nagyon higgadt vadásznak kell lenni, jó lövőnek, hogy éppen a szemét vagy a szívét találja.

— Azt hiszem, ha más nemesebb szervét sebzik meg, akkor is elvérzik...

— Elvérzik talán, de addig háromszor is széjjeltépheti a vadászt. Mert hiszen a medve különben soha sem bántja az embert, inkább kitér. Csak ha a kölykeit védi vagy ha megsebeztek, akkor támad az emberre. De akkor aztán rettenetes.

— Szóval a medvét csak az agyán vagy a szivén lehet úgy megsebezni, hogy rögtön összeessen.

Igen. Hát itt van mindjárt példának kérem a szerencsétlen Czírok ur esete. Majd meglátjuk, ha megkaptuk a bestiát, de én már most fogadni mernék, hogy szegény Czírok ur minden töltényét belelőtte a fenevadba.

— Azon gondolkozom én is, mert csak úgy lehet, hogy védekezett, amíg csak volt tölténye.

— Bizonyára úgy is volt, majd meg fogja látni az örsvezető ur. A csendőrgolyóbisnak acélköpenyege van, elég hegyes is, úgy hogy a bundáján, meg a bőrén keresztül be tud menni, de nem is vérzik, mert a csendőrgolyóbis a bőrön csak kis lyukat üt és az is tüstént összehúzódik.

Allította Krizsán, de Gál Imre hitetlenül rázta a fejét.

— Mégis belső vérzést okozhat.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.
Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.